

REPELESIN

Jon Day Niñiy Tikak

Minim Nind Niñep

Jon nuk bi Jiysis minim dand amemb bap. Baybol buk day kisen tikyak ak, Jon minj keykey onep mamind ak tikak. Minj tikak kun gok mey, Jiysis minim tep Jon ak tikiy; minj 1 Jon, 2 Jon, 3 Jon tikiy; minj Repelesin apun biy tikiy gak. Pen minj Repelesin tikak kun biy, nuk Gor minim añañi dand amek, nup kalambis ay dam miñmon Patmos ñiñg timb kus gak ak ayey mindakniñ, Gor tap kisen giningamb gok biynimb mankumb biy niñyan añañiy, day yomek niñiy tikak.

Minim Ar Keykey Mindip Rek:

Minim nind añañak ak mindip, chapta 1:1-8.

Krays Jon nup day yomek niñak rek, biynimb Gor ker mindiñgipay miñmon onep ar ak minj keykey tikak minim ak mindip, chapta 1:9-3:22. Minj day day komiy miñ onep ar ak tiwniñgrimbikyak minim ak mindip, chapta 4:1-8:1.

Biykul onep ar ak keykey pungey, tap gak gok minim ak mindip, chapta 8:2-11:19.

Ñom nim ak sek, tap ayndik omijañ ak sek minim ak mindip, chapta 12:1-13:18.

Day niñak minim gunap tikak ak mindip, chapta 14:1-15:8.

Gor miluk niñiy miker onep ar ak yokningamb minim ak mindip, chapta 16:1-21.

Gor Babylon kuyip timey giy; Seytan, tap ayndik, bi Gor minim yesek anjep gok sek, Gor yip penpen giy, kuyip taw achip achip giningamb minim ak mindip, chapta 17:1-20:10.

Gor kor yomb kisen niñningamb minim ak mindip, chapta 20:11-15.

Semb biyon sek, mankumb biy sek key kisenimb ay, Jerusalem kisenimb ak semb biyon nimb mankumb biy apek day niñak minim ak mindip, chapta 21:1-22:5.

Minim añañi jiwning minim angak ak mindip, chapta 22:6-21.

1 ¹Minim tiksipyiyn kun biy, nind misej ma niŋyak. Yand Gor nup wong giŋimbiyn rek, biynimb nup direp gipay gok, ŋin maŋ mindip giniŋgamb rek niŋyaŋ aŋgiy, ŋinuk Jiysis Krays nup gos ŋek, enjol nuk ak yokek apiy gek, day niŋnik. ²Day niŋnik kun ak, Gor minim gunap, Jiysis Krays kisen giniŋgamb rek, minim junj gunap niŋiy mey, nimbiŋ aspiyn. ³Maŋ mindip: day niŋnik rek, kiňiŋ giy gi dand amningamb ak mey, biynimb minim tiksipyiyn kun biy riyt giningambay gok sek, biynimb riyt gey niŋiy diniŋgambay gok sek Gor gek, miňmiň giningambay.

Jon Biynimb Miňmon Onep Ar Ak Kuyip Minim Yokak

⁴Yand Jon. Nimbiŋ biynimb Gor ker Esiya propens, miňmon sikoy keykey onep ar ak mindpim gok, miňiŋ tiksipyiyn. Yip tep giningamb ak, Gor bi nind mindek, miňiŋ mindip, kisen winingamb ak; nimbiŋ simb niŋiy, direp yimb ginimuŋ. Kawnan nuk tam pikiy onep ar ayip ak, siya kiyŋ kiňiŋ siŋjak mindip ak kuneŋ, nimbiŋ simb niŋiy, direp yimb ginimuŋ. ⁵Pen Jiysis Krays minim tep ak dand apiy, kiňiŋ gi kumiŋ tikjakiy, kisen biynimb maŋgiysek kond mindenŋgamb ak; nuk kuneŋ nimbiŋ simb niŋiy, direp ginimuŋ.

Nuk chinup simb niŋiy kumak rek, kim amemb rek ayip. ⁶Nuk kiyŋ yomb chin ak mindakniŋ, chin biynimb Gor nup simboŋgep gok mindiy, nup direp giyŋg mindpun. Kun ak Jiysis Krays nup yimb ak, perper nep dand aranemb! Tep.

⁷Pen niŋim! Nuk semb sek wakniiŋ, biynimb nup ŋaŋgyak gok sek, biynimb miňmon okok maŋgiysek nup misej niŋniŋgambay. Nup niŋiy, yenen kun gipun aŋgiy, simb gek siy yomb yimb aŋgniŋgambay. Niŋind kun giningamb! Tep.

⁸Gor Biyomb tap okok maŋgiysek ginimuŋ rek nep mindip ak aŋgiip, “Tap okok maŋgiysek junj ak mey, yand mindpiyn aŋgiip.” Bi aŋgiip kun ak, nind mindek, miňiŋ mindip, pen kisen winingamb.

Jon Kalambis Mindiy Jiysis Nup Niŋak

⁹Yand namam nimbik Jon. Chin mey, biynimb Gor diy kond mindenŋgamb gok mindpun. Pen biynimb yikop gok, chinup timey gey niŋiy, nup ma kirgiy, kilis yimb giy gon amjap. Yand Gor minim ak aŋgniiyiŋg, Jiysis nup gosimb niŋbiyŋ angenik, yip kalambis ay, dam niŋg solwara timb kus gak, miňmon Patmos ayak.

¹⁰Kun okok minden, Biyomb chin ŋin yomb nuk bap apek, Gor Kawnan ak yip bak ayakniŋ; kund yand okok ken minim yomb bap, biykul rek aŋgiy aŋgak, ¹¹“Tap yerip gen niŋnimin gok, miňiŋ tikiy, biynimb Gor ker mindpay miňmon keykey onep ar ak kuyip, yokey amnimuŋ. Miňmon Yipiyes bap, Simena bap, Pegamam bap, Tayatayra bap, Sadiys bap, Piladelpiya bap, Leyodiysiya bap aŋgak.”

¹²Kun aŋgakniŋ, yand bi minim asap kun ak niŋiyŋ aŋgiy, andikiy niŋnik: lam gol diy giyak onep ar ak mindek. ¹³Pen lam namb kun ak, Bi bap Ņinuk rek ak niŋnik. Nuk chech paryomb yimb bap yimiy, gol diy giyak ler pis yomb ak, kond namb siŋjak pimbrikak. ¹⁴Jun kas nuk ak, tund yimb giy, kanj siypsiyp kas tund rek akaŋ, semb tund rek ak ayak. Windin nuk ak, mon maŋlaŋ rek mindek. ¹⁵Tomb kind ak, tap kopa kilis ‘bras’ apay ak daŋgiyey, yiniy kilind dip rek ak gak. Pen minim nuk ak, niŋg sinj yomb piŋiy, giw aŋgip rek ak aŋgak. ¹⁶Ņin yipund kind nuk ak, gap onep ar ak di mindek. Pen ūayip baynat kind pis pis gak ak, meŋ miŋgan biyoŋ arachakak. Jomluk nuk ak, pumbnamb yoŋ apiy, melik kind yimb aŋgiy gip rek ak gak.

¹⁷Yand nup niŋen nambiaŋ gek, tomb angin nup siŋjak apyap memben yimiy, biyimb pisnep kumbay par rek ak mindenik. Kun genik, ņin yipund kind nuk ak yip diniŋgiŋ aŋgak, “Ma piriknimin! Yand bi nind yimb mindiy, mind dand amiy, kisen mindnep mindenŋgayn. ¹⁸Yand mey bi perminddep. Nind kuminik ak pen; niŋan! Miňiy kim mindiy, perper nep mindenŋgayn. Biyimb kumiŋ kinjeŋ tep ambay ak sek, kinjeŋ timey ambay ak sek kiywur ak, yand kond mindpiyin.

¹⁹“Kun ak miňiy gisap rek niŋiy, kisen giniŋgamb rek niŋiy, maŋgiysek buk biyaŋ tiknimin. ²⁰Pen tap niŋsipan gok, minim kiňij nuk ak kun giy mindip: lam gol diy gayak onep ar niŋsipan gok, biyimb Gor ker mindpay miňmon keykey onep ar ak. Pen gap onep ar ak, ņin yipund kind yand ar ak niŋsipan gok, bi kuyip minim aŋgñemb gok niŋsipan aŋgak.”

Yipiyses Biyimb Kuyip Minim Aŋgak

2 ¹“Pen bi Yipiyses biyimb Gor ker mindpay gok kuyip minim aŋgñemb ak nup, minim tikiy aŋgnimin: Biyomb gap onep ar ak, ņin yipund kind nuk ar ak di mindiŋgi, lam gol diy giyak namb okok taŋgip ak, minim aŋgip gok tiksiyi. ²Nuk aŋgip: nimb mindrep giy, woŋg kilis giy gi dand amiy kosyam mindiy, pen yiruk ma niŋbim ak, niŋbiyin. Biyimb timey gipay gok kuyip niŋem, nimbip tep ma gip. Bi Jiysis minim dand amemb mindpun aŋgiy, yesek apay gok kuyip niŋrep giy, asikrep gipim. ³Yip chingem nimbip miker ūey, yiruk ma niŋiy chingiy neŋ mindpim ak, yip tep gip. ⁴Pen minim bap mindip. Yip nind chingiy wasemb yimb aŋgipim miň ar ak, dam yokpim akay? ⁵Yip Biyomb chin aŋgiy wasemb aŋgipim miň tep kun ak, yenen kirpum aŋgiy tip ak diy, mindrep giyŋipim rek mindenimimb. Mer ak, yand ap lam nimbip ak piliŋ diniŋgayn.

⁶“Pen ar bap girep gipim ak, yip tep gip. Biyimb Niykolas nup minim ak diy, miň timey ar ak gey yip tep ma gip rek, nimbip kunep gip.

⁷“Nimb biyimb gos sek mindenimimb gok, Gor Kawnan ak biyimb nup ker mindpay miňmon keykey okok kuyip, minim aŋgip

ak niijnimimb. Biyimb miker apek, gos kuŋay ma niŋiy, yip chiŋgiy nep mindey, ŋin kisen winingamb ak kuyip aŋgen, mon maŋgiy bind permindep Gor wongday nuk biyon jakip ak diy, ŋiŋniŋgambay aŋgak.’”

Simena Biyimb Kuyip Minim Aŋgak

8 “Pen bi Simena biyimb Gor ker mindpay gok kuyip minim aŋgñemb ak nup, minim tikiy aŋgnimin: Bi siŋok kumiy tikjakiy kim mindip ak; nind mindiy, mind dand apiy, mindnep mindenŋgamb ak; minim aŋgip gok tiksipiyn. 9 Nuk aŋgip: Yand niŋbiyn: Jiwda gunap, chin Jiwda yipund giy mindpun apay ak pen; Seytan biyimb nuk mindiy, nimbip minim diyiŋg mindpay. Miker nimbip yerip yerip mindip gok, yand kunep niŋbiyn. Nimb biyimb simbgeprek mindpim ak pen; yand niŋen biyimb gin yimb mindpim.

10 “Nimbip miker giniŋg gisap ak, gos yomb ma niijnimimb. Niŋim! Maŋ mindip; Gor nup chiŋgrep gipay akan, apyap pikniŋgambay aŋgiy, Seytan gek; nimbip gunap di kalambis ayniŋgambay. Pen yip ker mindpim ak niŋiy, nimbip ŋin onep wanjrem ak rek, gi timey giyŋg mindenŋgambay. Pen nimbip yerip giniŋg gey akan, pisnep pikayniŋg gey, gos yomb kun ak ma niijnimimb. Yip chiŋgiy nep mindem pikayniŋgambay ak, nimbip ar band tep wiyn giy diy, per mindenŋgambay ak, tomb ŋiniŋgayn.

11 “Nimb biyimb timund sek gok; Gor Kawnan biyimb nup ker mindpay okok kuyip, minim aŋgip gok niŋrep ginimimb.

“Seytan nimbip nembnemb giniŋgamb ak pen; biyimb yip chiŋgiy nep mindenŋgambay gok, tip ak kumiy yiwr yomb dipay ak, ma diniŋgambay.”

Pegamam Biyimb Kuyip Minim Aŋgak

12 “Pen bi Pegamam biyimb Gor ker mindpay gok kuyip minim aŋgñemb ak nup, minim tikiy aŋgnimin: bi ŋayip baynat nuk gol pis pis kind mindip ak, minim aŋgip ak tiksipiyn.

13 “Nuk aŋgip: Yand niŋbiyn: nimb kosyam yimb mindpim. Biyimb miňmon nimb mindpim namb ak, Seytan kond mindip. Pen nimb yip chiŋgrep giy; minim yip ak direp yimb gipim. Miňmon Seytan kond mindip kun ak, namam Antiypas minj woŋg yip giňek, nup ŋangyak ak pen, yip ma kirpik. 14 Pen minim gunap mindip. Biyimb nimb gunap, Balam minim aŋgñiŋgip rek aŋgñimbay. Bi Balam kun ak, Balak nup timund winjikek mey, am aŋgek, Yisrel biyimb gok yip kirgiy, tap ŋiŋemb tap yikop simborŋgiyak gok ŋimbyiŋg, biyin siy bi siy giyŋg, giyak.

15 “Pen nimb gunap bi Niykolas minim ak diy, miň timey ar nup ak kisen giy, gem amimb. 16 Kun ak, chin yeneng kun gipun aŋgiy kirgiy, yip

chiŋgrep ginimimb. Pen kun ma giningambim ak yand apiy, ñayip baynat meŋg miŋgan yand biyaŋ nimb arachakip ak diy, biynimb kun gipay gok yip penpen gininggayn.

¹⁷“Nimb biynimb gos sek mindenimimb gok; Gor Kawnan biynimb nup ker mindpay miňmon keykey okok kuyip, minim aŋgip ak niŋnimimb. Biynimb yip chiŋgiy nep mindiy, mind dand amey, ñin kisen winiŋgamb gok; tap ñiŋjemb semb biyoŋ nimb, biynimb yikop gok ma niŋbay ak, ñen ñiŋniŋgambay. Pen kuyip kamb tund gunap keykey ñininggayn. Kamb ñininggayn ar kun gok, yimb kisenimb ak keykey tik ñeniŋgayn, biynimb diningambay gok nep ñiŋniŋgambay.”

Tayatayra Biynimb Kuyip Minim Aŋgak

¹⁸“Pen bi Tayatayra biynimb Gor ker mindpay gok kuyip minim aŋgñemb ak nup, minim tikiy aŋgnimin: minim biy Gor Ñinuk, bi siŋok windin mon maŋlaŋ rek gaknij, tomb kind nuk ak, kopa ‘bras’ apay ak daŋgiyey yin kilind dip rek, gaknij niŋbiyn ak; minim aŋgip ak tiksipiyn. ¹⁹Nuk aŋgip: nimb gipim miň ar ak, yand niŋbiyn. Yip chiŋgiy wasemb yimb ay, woŋ giňiyŋ nep mindpim. Gipim kun ak, nind siskoy giyiŋgipim ak pen, miňiy tapin gipim. ²⁰Pen minim bap mindip. Biy Jesebel minim yesek aŋgep ak, yand biy Gor minim aŋgep aŋgek, nimb nup yenen kirgem, biynimb yip gok kuyip, minim yesek aŋgñaknij, tap keňmaŋgiy dam tap yikop simboŋg ñimbay gok ñimbyiŋ, biy siy bi siy giyiŋ gipay. ²¹Nuk gip miň timey ar kun ak kirgiy, mindrep ginimuŋ akaŋ aŋgiy, niŋmind mer niŋji kirpiyn. ²²Kun gip rek pen gen, miňak yomb giningamb. Biynimb nup kindik gipay kun gok, yenen kun gipun aŋgiy ma kirgey, kuyip kuneŋ gen miňak yomb giniŋgamb. ²³Biynimb nup pisnep kisen gipay gok kuyip pikayeningayn mey, biynimb yand miňmon keykey mindpay rek, yip niŋrep giy aŋgniŋgambay, ‘Nuk gos timund namb kuyip biyaŋ niŋrep yimb giy nep, biynimb gok bilokip aŋgniŋgambay.’ Kun gipiyn rek, nimbip nokom nokom maŋgiysek gipim rek niŋiy, pen kun ak rek ñiningayn.

²⁴“Pen nimb Tayatayra biynimb gunap, biynimb aŋgambiyen gok, Seytan nup kilrimey simboŋginjun aŋgiy niŋbay rek niŋiy ma gipim ak mey; minim miker nimbip gunap ma mindip. ²⁵Pen yip chiŋgipim miň ak chichiy di mindem mindem, kisen yand ninim! ²⁶Biynimb yip chiŋgiy nep mindiy, miker yomb apek ma kirgiŋgambay gok kuyip aŋgen, yand yip biynimb miňmon keykey okok kuyip kond mindenigambun. ²⁷Yenen, Bapiy minim bap yip aŋgiy aŋgak:

‘Yand aŋgen, ayen kur bap diy, siŋgey tiyn gok pikjispuk giy,
biynimb miňmon keykey gok kuyip kond mindenigamb aŋgak.’

²⁸“Pen biynimb mindrep giningambay kun gok kuyip, gap ponglin tep miňmon tırgum tikaknij, niŋbay rek ak ñiningayn. ²⁹Nimb biynimb gos

sek mindenimimb gok, Gor Kawnan biynimb nup ker mindpay miñmon keykey okok kuyip, minim aŋgip kun gok niñnimimb.”

Sadiys Biynimb Kuyip Minim Aŋgak

3 ¹“Pen bi Sadiys biynimb Gor ker mindpay gok kuyip minim aŋgñemb ak nup, minim tikiy aŋgnimin: minim biy bi siŋok, Gor Kawnan tam pik onep ar ay, gap onep ar ak sek di mindip ak, aŋgip rek tiksiyi. Miñ nimb yerer gipim ak niŋbiyn. Biynimb gok niŋey, yip ker mindpim rek ayip ak pen; yip ker ma mindpim rek ayip. Pisnep kumbim rek ayip ak pen, ŋekñeŋ band nimbik ak mindip rek, ²wisin kil kinjipim ak kirgiy, tikjakiy Gor aŋgip miñ ar ak ginimimb. Miñ nimb gipim ar ak Gor niŋek tep ma gip. ³Kun ak minim tep aŋgñeyak niŋiy dipik ak, yeneng kirpun aŋgiy, tip ak diy, mindrep ginimimb. Biyomb ak kasek ma winingamb aŋgiy, wisin kil kin mindeningambim ak; yand bi tap siy dep gok niŋmindey ma opay rek ak apen, niŋiy jiwdiningambim.

⁴“Pen nimb Sadiys biynimb gunap niŋrep gipim. Chech nimb gok gem gach ma gip. Nimb biynimb yand yimb gok mey, chech tund ay, yand yip taŋgoniŋgambun. ⁵Biynimb yip ker mindiy, miker diyiŋg, yip chiŋgiy nep gey amniŋgamb gok, chech tund tep kun ak rek ayňninggayn. Pen yimb kuyip perminddep buk biyaŋ tikayen mindip ak, ma wiykyokniŋgayn; Bapiy sek, enjol nuk gok sek yip niŋmindyakniŋ, yip ker mindpay aŋgiy, miseŋ aŋgñininggayn.

⁶“Nimb biynimb gos sek mindenimimb gok, Gor Kawnan biynimb nup ker mindpay miñmon keykey okok kuyip, minim aŋgip kun ak niñnimimb.”

Piladelpiya Biynimb Kuyip Minim Aŋgak

⁷“Pen bi Piladelpiya biynimb Gor ker mindpay gok kuyip minim aŋgñemb ak nup, minim tikiy aŋgnimin: minim biy bi suŋrep; minim niŋind yimb aŋgiy, kiyŋ Depiyt kiywur di mindyingip ak, di mindip anep angek tiksiyi.

Nuk aŋgip: yand kinjeŋ yiken, biynimb gunap giňiniŋgiy rek ma ayip; pen giňen, yikningiy rek ma ayip. ⁸Nimb gipim rek niŋiy, nimbip kinjeŋ yikpiy ak mey, biynimb gunap giňiniŋgiy rek ma ayip. Nimb biynimb kuŋay ma mindpim ak pen; minim yip ak ma kirgiy, yip chiŋgiy nep mindpim. ⁹Pen niŋim: biynimb chin Jiwa yipund giy mindpun aŋgiy yesek apay gok, Seytan ker mindpay ak mey, kuyip aŋgen, tomb aŋgin nimbip siŋak konjim yimi, jiy kuyangiy aŋgniŋgambay, ‘Nimbip nep mey, Kiyŋ yomb key yimb ak biynimb yand aŋgiy, wasemb ayip gok mindpim aŋgningambay.’ ¹⁰Nimbip timey gey, apiyŋ rek yip chiŋgiy nep mindpim ak, biynimb mankumb biy kuyip mangiysek, miker ŋininingayn ŋin ak, nimbip sek ma ŋininingayn.

¹¹ “Maŋ mindip niniŋgayn. Yip chiŋgiy mindpim rek, chiŋgiy nep mindem mey, biynimb gunap gey ma apyap pikniŋgambim; pisnep mindrep giniŋgambim. ¹² Biynimb an yip ker mindey kuyip timey gey, gos kun ak ma niŋiy, yip chiŋgiy nep mindenŋgambay gok; kuyip gen, Gor aŋgnijep korip sap yomb gok rek mindiy mey, yikop okok ma girangenŋgambay. Wak ar kuyip ak Bapiy nup yimb ak tikiy, dawin yomb nuk Jerusalem kisenimb ak tikiy; yimb yand kisenimb ak tikiy giniŋgayn.

¹³ “Nimb biynimb gos sek mindenimimb gok, Gor Kawnan biynimb nup ker mindpay miňmon keykey okok kuyip, minim aŋgip kun gok niňnimimb.”

Leyodiysiya Biynimb Kuyip Minim Aŋgak

¹⁴ “Pen bi Leyodiysiya biynimb Gor ker mindpay gok kuyip minim aŋgñemb ak nup, minim tikiy aŋgnimin: Minim biy, Biyomb tap okok maŋgiysek gay, Nop aŋgip rek giy, minim niŋind yimb nep aŋgip ak, aŋgek tiksipiyn.

¹⁵ “Nuk aŋgip: miň nimb gipim ak yand niŋbiyn. Yip pisnep ma chingipim: pisnep ma kirkipim. Yip gosimb ar ar nep niŋiy, mindrep gispun aŋgiy niŋbim ak, nimbip yepiynam rek ayip. ¹⁶ Yip pisnep ma chingipim; pisnep ma kirpim rek niŋiy, nimbip wokyokning gispiyn. ¹⁷ Nimb apim, “Chin mindrep gipun. Tap chin kuŋay mindip; tap bap ma tikdip apim ak pen;” minim ma niŋbim ak: nimb biynimb windin koy giy, daynep mindiy, simbgeprek mindpim. ¹⁸ Kun ak mey, niŋrep ma gipim rek, minim yand apiyn ar ak diy, windin malasin yip ak tawiy aynimimb. Nambiŋ gakniŋ mindpim rek, chech tund tep yip ak tawiy aynimimb. Pen gol daŋgiyen yiniy, day day sek ma mindip ak tawiy mey, mindrep giniŋgambim. ¹⁹ Biynimb wasemb aypiyn gok timey gey, kuyip ma kirpiyn; mindrep giyaj aŋgiy, miker ŋiŋyŋ timund winjikpiyn. Kun ak yenen kun gipun aŋgiy kirgiy, mindrep ginimimb. ²⁰ Niŋim! Yand ap mis akyaj mindiŋ, yip an rek aŋgdinimuj aŋgiy, kinjeŋ pikgiygiw giyŋ kond mindpiyn. Biynimb minim yip ak niŋiy, aŋgey korip mingan amninggayn gok: yand kiy yip tap ŋimbiy; kiy pen yand yip tap ŋimbiy, jimňiŋ mindonŋambun.

²¹ “Seytan yip miker yomb ŋak ŋin ak, Bapiy nup minim ak ma kirginik; aŋgak rek nep gi dand amen mey, Bapiy yip aŋ dam siya kiyŋ nuk mindip ar ak ayak. Kun ak rek, biynimb Seytan kuyip miker ŋek, yip chingiy nep mindenŋgambay gok, kuyip aŋg dam siya kiyŋ yand ar ak ayniŋgayn.

²² “Nimb biynimb an gos sek mindenimimb gok; Gor Kawnan biynimb nup ker mindpay miňmon keykey okok kuyip, minim aŋgip kun ak niňnimimb aŋgak.”

4 ¹Pen minim tikpiyn kun ak day niñdiy, tip ak niñnik: Gor miñmon biyon kinjeñ yikiy mindek. Nind biykul rek angek niñnik ak, tip ak angyiy yip angak, "Ar biy apey, tap kisen giningamb gok nip yomiyn angak." ²Kun angakniñ, Gor Kawnan ak ap yip bak ayakniñ niñnik: semb biyon Biyomb bap siya ar siñjak bising mindek. ³Mumbwak jomluk nuk ak mokyañ ñiluk yimb ak giy, kum gondmay bi rek ak mindakniñ, tiybeñ ak nup gaw giy, gungiñ pañgiñ giy, yirik yapyiñg mindek. ⁴Siya nuk ak namb biyañ mindakniñ, biyomb bisingipay siya onep ñin jiwiy andikiy nokom bap ay kus giyak. Biyomb minim tungasikep gok chech tund yimi, gol diy giyak ar band gok keykey ay, bising mindeyak. ⁵Biyomb yimb ak bisgak siñjak, añañak diying, timuk yomb angnep mindakniñ, giw angek parsek amnak. Kiñij kun siñjak sup melik onep ar ak melik gi mindek. Sup melik kun gok mey, Gor Kawnan nuk ak rek. ⁶Biyomb kiyñ siya nuk mindek kiñij siñjak, kamb kilmenjik ak galas rek, kind yimb angyiy mindek. Siya bak nuk ak, bi kiyñ man ar biy nimb kamb tap yikop gok diy, kayn ayndik tap gok gayey mindip rek ma mindek; tap kim mindep omijał omijał jak mind kus giyak. Tap kun gok windin kund okok mindiy, wiñ okok mindiy gak. ⁷Tap kim mindep kun gok, bap kaw ñiluk rek ayak, bap layon rek ayak, bap biyimb jomluk rek ayak, bap yakir duk pil parsek aytapay rek ayak. ⁸Pen tap kun gok mañgiysek pilkind onep kañgol ak ayak. Windin kunjaynep: ar okok diy, wiñ okok diy mañgiysek yiwgak. Pen pumbnamb kisyimken, kamep angnep mindiñg apay:

"Nuk bi suñ-tep!

Nuk bi suñ-tep!

Nuk bi suñ-tep!

Gor Biyomb yimb!

Tap magep bap ma mindip; yerip yerip giniñ giningamb!

Nind yimb yimb mindiy, mind dand apiy, miñiy mind nep mindip!

Kisen tip ak winiñgamb apay." ⁹Pen tap kim mindep keykey

omijał omijał kun gok, Biyomb ak nup tep angyiñg yimb dand aranyakniñ, ¹⁰biyomb minim tungasikep ñin jiwiy andikiy nokom bap angambiyen gok; ar band kiyk gok tungjiw nuk mindip siñjak yokiy, kañgim yimi, Biyomb yimb ak perper mindenigamb angying, yimb dand aranying apay:

¹¹"Gor Bapiy yomb chin!

Nand tap okok mañgiysek gaynak.

Nand Biyomb, tap ma ginimin rek bap ma mindip.

Yimb nip dand aranemb.

Nand mindey mey; biyimb mindiy, tap yerip yerip okok mindiy gip apay."

Jon Buk Miñ Komyak Bap Niñak

5 ¹Pen niñnik: Biyomb kiyñ ak buk minj paryomb day day komyak bap, ñin yipund kind ak di mindek. Buk minj komyak kun ak,

yimb gok mis ar okok ken tikiy, miñgan akyan ken tikiy giyak. Pen day day komiy, miñ keykey onep ar ak tiwniñgrep yimb giyak. ²Giyak kun ak niñnikniñ: Gor enjol nuk yomb yimb bap aŋgek apiy, suk yomb aŋgiy aŋgak, "Biynimb an rek miñ ayak biy wisikiy, buk kun biy mikal giniñgamb?" ³Kun aŋgak ak pen, biynimb semb biyoŋ akan, mankumb biy akan, molik nukyaŋ gunap akan, buk minj kun ak mikal giniñningiy rek bap ma mindeyak. ⁴Kun gek niñen, simb gek siy aŋgnik. ⁵Pen bi minim tuŋgasikep mindeyak gok bap yip aŋgak, "Siy ma aŋnimin. Bi kayn Layon kilis rek bap mindip. Nuk Jiwda nimb: kiyŋ Depiyt tikek tik dand amiy, nup tikyak. Nuk Biyomb mindip rek, buk kun ak miñ wisikiy, mikal giniñgamb aŋgak."

Jon Siypsiyp Ņiluk Ak Nup Niŋak

⁶Kun aŋgakniñ niñnik: Siypsiyp Ņiluk ūaŋgayey kumiñ tikjakak rek bap, mindek siya kiyŋ namb siŋak. Siypsiyp Ņiluk kun ak kom onep ar ak, windin onep ar ak ayak. Windin onep ar ayak minim junj ak, Gor Kawnan nuk yokek, miñmon okok maŋgiysek kind kind amimb. ⁷Pen Siypsiyp Ņiluk ak Bi kiyŋ yomb bisgak kiñiñ siŋak amiy, buk minj komiy ūiñ yipund kind okok ken di mindek ak dak. ⁸Dakniñ, tap pilkind onep kaŋgol ayak gok sek, biyomb minim tuŋgasikep gok sek ap, mindek siŋak koŋgim yimyak. Biyomb minim tuŋgasikep kun gok kiyk, tap giyta rek gok keykey diy, diys gol diy giyak gok keykey di mindeyak. Diys di mindeyak miñgan kun gok, tap daŋgiyey yin sikum giy kuyrep wip ak, arachakiy mindek. Tap Gor nup daŋgiyey yin kuyrep wip kun ak; biynimb gok Gor nup aŋgniñey, nup tep gip rek ak. ⁹Pen kiyk kamep kisenimb bap aŋgiy aŋgyak, "Nand kumiñ tikjakay, biynimb miñmon keykey mindpay rek, kiñiñ keykey mindpay rek, minim yimb keykey apay rek, wak keykey ayak rek gunap Gor ker dinak ak mey, nak nep buk komiy tiwniñgrep gak kun ak, wisikiy mikal giy niñnimin rek mindip. ¹⁰Pen kuyip direp gipan kun ak, kiyk Gor chin ak nup woŋ giñi mindiy, kisen nand yip, biynimb mankumb biy kuyip maŋgiysek, kond mindingambim aŋgyak."

Siypsiyp Ņiluk Ak Nup Yimb Dand Aranyak

¹¹Pen tip ak niñiy niñnik: enjol ūiñ jiwiy ūiñ jiwiy, tawsin miyliyon kuŋay yimb nep, ap Gor siya kiyŋ nup ak sek, tap kim mindep pilkind onep kaŋgol ayak gok sek, bi minim tuŋgasikep gok sek kuyip piŋy kus giy, ¹²meŋ miñgan dand araniy kamep aŋgyiŋ aŋgyak:

"Siypsiyp Ņiluk Gor nup simbongniñ kumak ak, nuk bi tep yimb.
Nuk mey; biyomb yimb,
mindrep yimb gip,
gos tipaŋgiy niñimb,

yerer giniŋg giniŋgamb.
Nup bi yimb sek aŋgiy,
yimb dand araniy,
bi tep yimb aŋgninjig aŋgyak.”

¹³ Pen niŋnik: tap Gor gayak, semb biyoŋ, man biy, lum namb nukyan, ŋiŋg solwara namb okok mangiysek kamep aŋgiy aŋgyak, “Biyomb siya kiŋg bisgip ak sek, Siypsiyp Niluk ak sek gos tipaŋgiy niŋbiyr rek, yimb kuyip apiymijay ak perper dand aranemb aŋgyak.”

¹⁴ Kun aŋgeyak, tap pilkind onep kaŋgol ayak gok aŋgyak, “Niŋind apay!” Kun aŋgeyak, bi minim tuŋgasikep gok koŋgim yimi, kuyip apiymijay yimb dand araniyak.

Siypsiyp Ņiluk Ak Miň Onep Ar Ak Wisikak

6 ¹ Pen niŋmindnukniŋ, Siypsiyp Ņiluk ak, Nop buk komiy miň tiwniŋg wosgek di mindek ak, miň day biy ak wisikakniŋ, tap pilkind onep kaŋgol ayak gok, bap minim yomb timuk aŋgip rek aŋgiy aŋgak, “Owan!” ² Aŋgek niŋnik: kanj hos tund bap arachakak. Bi hos ar kun ak bisiŋg mindek ak, Gor gek wiyn ginimur rek nep ayek mey, nup arband wiyn giy dipay ak aynek, chim ak dand miňmon okok amiy, biyimb gok yip penpen giy, ŋangjiw yokniŋg amnak.

³ Pen Siypsiyp Ņiluk ak, miň namb ak wisikakniŋ, tap pilkind onep kaŋgol ayak bap pen aŋgak, “Owan!” ⁴ Aŋgek niŋnik: kanj hos likaň bap arachakak. Gor bi hos ar biyoŋ bisiŋg mindek ak nup baynat yomb bap ŋek, nuk am gek, biyimb miňmon okok mangiysek kapkap mindeyak ak kirgiy, penpen ŋanggiy gey amnak.

⁵ Pen Siypsiyp Ņiluk ak, miň namb kaneŋ ak wisikakniŋ, tap pilkind onep kaŋgol ayak bap pen aŋgak, “Owan!” Aŋgek niŋnik: hos mosimb bap arachakak. Bi kanj hos ar kun ak bisiŋg mindek ak, tap keňmaŋgiy sikel aypay bap di mindek. ⁶ Minim bap, tap pilkind onep kaŋgol ayak gok mindeyak namb siŋg nimb aŋgiy aŋgak, “Yiwan yomb winingambrek, maniy kind nokom dand amiy, tap kuŋay tawyingipay rek ma tawningambay. Wiyt mangiy tawning, kaw nokom bap nep tawninggiy; pen baliy mangiy tawning, kunep kaw omijal nokom nep tawninggiy. Pen oliy wel ak sek, ŋiŋg wayn ak sek per tawpay rek, tawninggiy aŋgak.”

⁷ Pen Siypsiyp Ņiluk ak, miň tingawip ak wisikakniŋ, tap pilkind onep kaŋgol ayak kisen ak aŋgak, “Owan!” ⁸ Aŋgek niŋnik: kanj hos pik bap arachakak. Bi hos ar kun ak bisiŋg mindek ak, yimb nuk “Kumemb”; pen binuk yip apek ak, yimb nuk “Chip-kawnan-korip.” Gor gek mey, bi omijal kun ak ar keykey ger, biyimb miňmon okok kuŋaynep kumniŋgiy rek ayak. Gunap penpen ŋangiy kumniŋgambay, gunap yiwan yomb apek kumniŋgambay, gunap miňak tap okok gek kumniŋgambay, gunap kayn ayndik tap sakiy okok siw ayey kumniŋgambay. Kun giy

kum dand apiy mey, biynimb mankumb biy mindpay kuŋjaynep rek kumningambay, pen kuŋjaynep yimb mindenŋgambay.

⁹ Siypsiyp Niluk ak, miñ mamind ak wisikaknij niñnik: Gor nup simboŋgep bind beŋ ak, biynimb Gor minim tep nup niñij deyak, kuyip ñaŋgayak kawnan gok mindeyak. ¹⁰ Kiyk suk yomb aŋgiy aŋgyak, “Gor. Nand Biyomb kilis yimb. Bi suŋ-tep, niñind yimb ar ak nep gipan! Pen ñin yerip yerip mindiy, biynimb lum ar biyan, chinup ñaŋgayak gok kuyip, kor giy, yiwur ñiniŋgamban?” ¹¹ Kun aŋgyaknij, enjol gok kuyip chech tund par keykey niyiŋ aŋgyak, “Maŋ mindip; kond mindenimimb. Namam nanay Gor nup direp gipim rek gipay gok, gunap sek pikayey mey, Gor ñin paŋgayak namba ak amek, aspim rek giniŋgamb aŋgyak.”

¹² Pen Siypsiyp Niluk ak, miñ kaŋgol ak wisikaknij niñnik: monmon yomb sikerek ak daknij, pumb ak, wand anjil mon yiniy gach gip rek ak gek, takin ak pisnep likaň yimb gak. ¹³ Gap gok, pinim kilis ak diy, kiyaw maŋgiy pik ma gip gok, pirmar giyowip rek ak yowyak. ¹⁴ Pen semb biyoŋ mat ak paŋ aypay rek ak gak. Miñmon yirik gok sek, miñmon ñiŋg timb kus gak sek mindyŋgipay tip ak kirgiy; liŋg keykey amniyak. ¹⁵ Kun gaknij, kiyŋ miñmon keykey gok, biyomb yikop gok, ami y bi kond mindeyak gok, biynimb gin yimb gok, biynimb yimb ma mindek gok, kalambis mindeyak gok, biynimb kalambis ma mindeyak gok maŋgiysek, pirik am kamb miŋgan man miŋgan okok weygiyak. ¹⁶⁻¹⁷ Weygiy aŋgyak, “Biyomb siya ar bisiŋ mindip ak sek, Siypsiyp Niluk ak sek chinup yiwur yomb ñiniŋgayr ñin kisen per apun ak wip ak mey, mindenjun rek ma ayip. Kamb puŋgiwiy akaŋ, miñmon yirik yomb guniy paŋg apiy, chinup pisnep yiwigimiuŋ ak, tep yimb aŋgyak.”

Yisrel Biynimb Kuŋjaynep Gor Kil Nup Ak Diyak

7 ¹ Pen tip ak niñnik: enjol onep tiŋgawip ak; pinim diy, mankumb, ñiŋg solwara, mon, tap okok timey ma ginimuŋ aŋgiy; day keykey tim guyak. ²⁻³ Enjol bap pen pumb lim gip okok nimb, Gor tap kil tikayep nuk ak dand apiy, biynimb nuk gok kuyip kil tikayenj, enjol pinim gey winiŋ gek gok kuyip aŋgak, “Aland gim! Biyomb Gor nup direp gipay gok maŋgiysek, kil nup ak awinbeŋ kuyip biyoŋ tikayonjun; kisen pinim ak yepyem, ap ñiŋg solwara, mankumb, mon tap gok gi timey ginimuŋ aŋgak.”

⁴ Pen minim bap aŋgyak: biynimb Gor kil nuk awinbeŋ biyoŋ tikayenjgambay kun gok, Yisrel biynimb kiñiŋ keykey gok jimñiŋ, wan handret powtiiy pow tawsin rek.

⁵ Biyimb kun gok, Jiwda kiñiŋ ak nimb 12,000;

Riwbiyn kiñiŋ ak nimb 12,000;

Gat kiñiŋ ak nimb 12,000;

⁶ Esa kiñiŋ ak nimb 12,000;

Naptalay kiñij ak nimb 12,000;
 Manase kiñij ak nimb 12,000;
⁷ Simiyon kiñij ak nimb 12,000;
 Liypay kiñij ak nimb 12,000;
 Ayseka kiñij ak nimb 12,000;
⁸ Sebyiwlan kiñij ak nimb 12,000;
 Josep kiñij ak nimb 12,000;
 Benjamen kiñij ak nimb 12,000 ak mey, jimñiy wan handret powtiy
 pow tawsin rek.

⁹ Pen tip ak niijiy niijnik: Biyomb siya kiyq yomb bisgak ak sek, Siypsiyp Niluk ak sek mindrikniq, biynimb kuñaynep ap windin yirik ar kuyip siñak mindeyak. Biynimb kun gok, miñmon keykey ayak rek, kiñij keykey ayak rek, wak keykey ayak rek, minim yimb keykey apay rek, okok nimb okok nimb apiy mindeyak. Biynimb ñin pañgep rek ma mindek kun gok, mañgiysek chech tund nep ay, alband kas di mindiñg, ¹⁰ Gor nup yimb ak dand aranyiñg, suk yomb aŋgiy aŋgyak, “Biyomb siya kiyq bisgip ak sek, Siypsiyp Niluk ak sek chinup tawasikrik rek mey, kim amniñgambun aŋgyak.”

¹¹ Enjol gok mañgiysek ap, bi siya kiyq yomb bisiñg mindek ak sek, bi minim tungasikep gok sek, tap kim mindep onep tiñgawip gok sek kuyip piñiy kus kus giy, apyap koñgim yimiñ, jiy kuyaŋgiy, Gor nup yimb ak dand aranyiñg, ¹² aŋgyak:

“Niñind yimb aspun!
 Gor Biyomb chin ak, yimb nup ak perper nep dand aranjuñ.
 Nuk Biyomb yimb;
 Bi gos tipangiñ niñimb.
 Nup tep aŋgiy,
 yimb dand aranyiñg,
 chinup kond mindonimuj aŋgey mey,
 biynimb gok kuyip perper nep kond mindonimuj.
 Nimbip niñind yimb aspun aŋgyak.”

Tip Ak Yiwur Ma Diniñgambay

¹³ Pen biyomb kun gok bap, yip aŋgniliy aŋgak, “Biynimb chech tund teprep aypay kun gok nand niijban? Pen kiyk akay nimb opay?”

¹⁴ Argek aŋgnik, “Biyomb. Yand ma niñbiy; yip aŋgnan aŋgrik.” Kun angen, yip aŋgak, “Biynimb guniy kuyip miker ñey, kosyam yimb mindiy opay. Pen kiyk Siypsiyp Niluk likañ ak diy, chech kiyk gok wasyim gey, tund gip. ¹⁵ Kun ak mey, kiyk Gor siya kiyq kiñij namb siñak mindiñg, pumbnamb kisyimken korip nup aŋgnijeñ mingan ak woñg giñiñiñg, yimb nup dand aranyiñg gipay. Bi siya kiyq bisgip kun ak, kuyip kond mind tep yimb giniñgamb. ¹⁶ Kuyip yiwan ma giniñgamb, ñiñg nen

ma giningamb, pumb sinjrimey niŋy iywur ma giniŋgamb. ¹⁷Yenen: Siypsiyp Ņiluk siya kiyŋ kiňiŋ yimb siŋak mindip ak, kuyip kond mindrep giningamb. Kuyip pojind ŋiŋ kilam jiwniŋgamb okok amek, ŋiŋ permindep ak ŋiŋniŋgambay. Pen Gor siy ŋiŋ kuyip ak maŋgiysek, wiykyokniŋgamb aŋgak.”

Siypsiyp Ņiluk Ak Miň Ar Ak Wisikak

8 ¹Pen Siypsiyp Ņiluk ak, miň nokom mindek ak wisikakniŋ, semb biyoŋ kilpul ma giy, yep won bap yikop mindek. ²Pen niŋnik: enjol onep ar ak, Gor windin yirik ar siŋak jak mindeyak. Enjol kun gok kuyip biykul keykey ňek, di mindeyak.

³⁻⁴Enjol bap pen tiyn tep gol diy giyak won bap diy, Gor nup tap pik simboŋgipay bind ar gol siŋak jakiy mindek. Nup tap daŋgiyey yin kuyrep wip ak kuŋaynep ňeyak, di Gor bind nup gol diy giyak ar ak daŋgiyek, sikum ak yin aranyiŋ, Gor biynimbi nup aŋgniiyak minim ak sek yiŋgoŋgi yiyak, aran amnak. ⁵Pen gol diy giyak tiyn won kun ak diy, mon binj Gor nup simboŋgep bind ar biyoŋ yinek gok, di tiyn miŋgan biyaŋ ayek arachakek, di mankumb ar biyaŋ yokek; monmon apiy, aňiňak diyiŋg, timuk aŋgyiŋg, aŋgek parsek amnak.

Biykul Gok Puŋgniŋ Geyak

⁶Won kun ak, enjol onep ar biykul di mindeyak gok, dand araniy puŋgniŋ geyak.

⁷Enjol nind ak, biykul nuk ak puŋgek, mon maŋlaŋ ak sek, dikiy niŋgomb maŋgiy ak sek likaň kom kom giy, man ar biy songyowak. Pen songak kun ak; mankumb biy day omiŋal nokom rek aŋgiy, day omiŋal rek mindek, day nokom bap, mon, tap kas kim kim jak mindek gok, maŋgiysek yin simbok amnak.

⁸⁻⁹Pen enjol namb ak, biykul nuk ak puŋgek; miňmon yirik yomb sikerek mon rek yinek bap, ŋiŋ solwara namb siŋak diyokey, siyip kun okok mindeyak gok pikpaŋg pikek amek, ŋiŋ solwara ak likaň tawek amek, piys tap mindeyak gok maŋgiysek kumyak.

¹⁰Pen enjol namb kaneŋ ak, biykul nuk ak puŋgek, gap ponglin yomb mon yinimb rek yinek bap, semb biyoŋ nimbi pungjiw ŋiŋ yomb apyowip gok sek, ŋiŋ kilam jiwig gok sek kuŋaynep gi timey gak. ¹¹Gap kun ak yimb nuk, “Malasin silik” aŋgyak. Biynimbi kuŋay yimb nep, ŋiŋ gi timey gak kun gok ŋimbiy kumyak.

¹²Pen enjol tingawip ak, biykul nuk ak puŋgek, pumb, takin, gap gok sikum rek pikiywgi, melik tep per gip rek ma gak. Pumb ak timey giy, takin gap gok timey giy, melik giyŋgip rek ma gak.

¹³Pen yand kun giy niŋmindyiŋ niŋnik: yakir duk ak semb namb siŋbiyoŋ wiŋind taŋgyiŋg, minim yomb rek aŋgiy aŋgak, “Ak-ey! Ak-ey!

Timey yimb giniŋg gisap. Enjol omijal nokom, biykul kiyk puŋgniŋg gispay ak puŋgyakniŋg, biynimb mankumb ar biy mindpay gok kuyip, timey yimb giniŋgamb angak.”

Enjol Mamind Ak Biykul Nuk Puŋgak

9 ¹Enjol mamind ak, biykul nuk ak puŋgakniŋg, gap semb biyoŋ nimbguiw mankumb biy owak bap nup niŋnik. Pen nup kiy kaw miŋgan kiruŋ ma tikak ak ŋeyak, ²kawrumb kinjeŋ ak yikek, sikum yomb sikerek ak araniy, pumb ak sek, takin ak sek gek yiw giy, kisyim owak. ³Kun gek, joŋ golbind gok, sikum namb kun okok nimbg i dam man ar biyaŋ ay, tap kanj meŋ yomb gok gipay rek giniŋg geyak. ⁴Gor golbind kun gok kuyip angak, “Minj kas mon kas tap yerip yerip man ar biyaŋ jaknimuŋ gok, gi timey ma ginimimb; biynimb kil yand ak awinbeŋ kuyip biyoŋ ma mindip gok nep, gi timey ginimimb angak.” ⁵Angak kun ak, pisnep pikayem kumniŋgiy angiy ma angak, yikop takin onep mamind ak yiur ŋinimimb angiy angak. Kuyip yiur ŋiningambay kun ak, tap kanj meŋ yomb gok siwey yiur gip rek giniŋgamb. ⁶Ñin namb kun ak, biynimb kun gok kumbinup angiy niŋningambay ak pen; kumemb kinjeŋram bap ma mindingamb.

⁷Joŋ golbind kun gok, biynimb kanj hos dand penpen ñaŋgniŋg, tap kiliſ aypay rek gok, ay mindeyak. Jun kiyk biyoŋ ar band gol diy giyak gok ayak. Jomluk kiyk gok, biynimb rek ayak. ⁸Jun kas kiyk gok, biyn jun kas rek ayak. Pen meŋ kiyk gok, kayn ayndik layon apay ak meŋ rek ayak. ⁹Pambil okok, ayen siyor rek ak ayak. Pen kuŋaynep pil pikeyak, kanj hos gok, korip gumiy sek gok kuŋaynep lipiŋ dand penpen ñaŋgniŋg amey, giygiw angiip rek gok angak. ¹⁰Sumb day biym, maploŋgim biynimb siwamb yiur gip rek ak gak. Gor kuyip angek, takin onep mamind ak, biynimb gok kuyip yiur ñiŋgiy mindingambay. ¹¹Tap kun gok kiyk mey, enjol siŋok kaw miŋgan kiruŋ ma tikak ak nimbg; Hiybriw minim angiy, yimb nuk Abadon apay; pen Griyk minim angiy, Apoliyon apay. Minim junj kun ak mey, “Biynimb gi timey yimb gip.”

¹²Kun ak miker yomb nind ak wip; pen omijal mindip.

Enjol Kangol Ak Biykul Nuk Puŋgak

¹³Pen enjol kangol ak, biykul nuk puŋgakniŋg niŋnik: minim bap bind ar gol diy giyak bak siŋak nimbg, ¹⁴enjol biykul di mindek ak nup angak, “Enjol timey omijal omijal tiwniŋg ayey, ñiŋg yomb Yiwpreytiys gol siŋak mindpay gok, wisik yoknimin angak.” ¹⁵Yenen: Gor enjol kun gok kuyip nind angayek, simiy kun ak nep, ñin kun ak nep, won kun ak nep kond mindyiŋgipay ak mey, ñin kun ak apek, biynimb mankumb biy kuŋaynep ñaŋgniŋgiy angiy, wisik yokak. ¹⁶Pen yip angyak, “Amiybi

kuŋay yimb nep, tiw handret miyliyon rek tikjakiy, penpen ŋaŋgning gispay aŋgak."

¹⁷⁻¹⁸ Pen niŋnik: kanj hos kiyk gok sek, bi hos ar bisgiyak gok sek ayin tiŋgliys ayak gok, gunap mon maŋlaŋ likaň rek gak, gunap miymor muk rek gak, gunap kamb walin "salpa" apay ak rek gak. Kanj hos jun gok, kayn layon jun rek ayak. Meŋ miŋgan kiyk biyoŋ sikum sek, mon maŋlaŋ sek, tap salpa yuk timey ak sek apiy gek, biynimb kuŋaynep kumyak. ¹⁹ Kanj hos kun gok kilis kiyk ak mindek, jun day bineŋ sek, yining day biym sek. Yiniŋ kiyk gok, siyŋ jun rek ayak ak mey, biynimb gok kuyip gi timey guyak. ²⁰ Pen biynimb kuŋaynep yimb kumey, biynimb mindeyak gok gak kun ak niŋiy; yeneng tap siy tap timey gipun aŋgiy niŋiy ma kirgiyak. Pen tap yikop minim ma aŋgiy, gos ak niŋiy, kinjeŋ ma taŋgiy; kamb, mon, gol, siylpa, biras diy gayak gok aŋgniŋsipun aŋgiy; kichekiy tap gok kuyip nep aŋgniŋmindeyak. ²¹ Pen chip ŋaŋgiy, koyimb pikiy, kunj giy, tap siy diy, biyn siy bi siy gey amnakniŋ; yeneng kun gipun aŋgiy ma kirgiyak.

Enjol Ak Jon Nup Buk ŋek Niŋak

10 ¹Pen tip ak niŋnik; enjol kalrimey yimb bap semb biyoŋ nimb mis apek. Enjol kun ak nup, semb kom kom gakniŋ, tiybeň ak jun nup ak paŋg gaw giy, jomluk nuk ak, pumb rek yiniy, tomb kind nuk ak, mon yiniy maŋlaŋ gip rek ak gak. Nuk semb biyoŋ nimb apiy, ²tomb yipund kind ak ŋiŋ solwara ar ak tawiy, aŋind kind ak lum ar ak tawiy, buk sikoy band bap mikal giy dimdiyiŋ, ³kayn layon minim rek ak aŋgek, timuk onep ar ak minim gunap pen aŋgyak. ⁴Minim aŋgak kun ak tikayin aŋgen, minim bap semb biyoŋ nimb aŋgak, "Minim kun ak sek ma tikkimin aŋgak."

⁵ Pen enjol tomb piskind ak ŋiŋ solwara ar taw mindek, piskind ak lum ar taw mindek niŋnik ak, ŋin yipund kind ak dand araniy Gor miñmon biyoŋ yomi aŋgak, ⁶"Yesek ma apiy. Biyomb perper mindenŋgamb ak; mankumb, solwara, semb biyoŋ maŋgiysek gayak rek, yimb nup diy niŋind yimb aspiy. Miňiy tapin mindiy mer; ⁷won biy nep enjol ar ak, biykul nuk puŋgakniŋ, Gor giniŋgayn aŋgak rek giniŋgamb. Biynimb gok minim kun ak ma niŋyiŋgipay ak pen; nuk bi minim nup aŋgep gok kuyip gos ŋek, aŋgeyak niŋnuk rek, miňiy maŋ asaw: pisnep miseŋ giniŋgamb aŋgak."

⁸ Pen minim bap semb biyoŋ nimb yip tip ak aŋgiy aŋgak, "Enjol tomb piskind ak solwara ar taw mindip, piskind ak man ar taw mindip anup am aŋgey, buk sikoy mikal giy di mindip ak, nip ŋinimur aŋgak."

⁹ Kun aŋgek, enjol mindek ak amiy, yip buk sikoy kayaŋ ak ŋan aŋgen, yip ŋiŋg aŋgak, "Diy ŋiŋjan. ŋimbey, meŋ miŋgan nip ak bum ŋiŋg yindik gip rek giniŋgamb ak pen, koŋgiy namb biyaŋ amiy, timey

giniñgamb aŋgak.”¹⁰ Aŋgek, buk minim kun ak diy ñimben, bum ñing yindik rek gak ak pen; ñimb namb biyaŋ ayen, timey gak.

¹¹ Pen yip aŋgyak, “Biynimb miñmon keykey, wak keykey, minim yimb keykey kiyŋ kiyk gok sek, kisen kuyip yerer giningamb ak, minim gunap sek aŋgniñgamban aŋgyak.”

Bi Gor Minim Aŋgñemb Omijal Ak

11 ¹Pen yip kur par tap ayniñbay bap ñiying aŋgyak, “Am Gor aŋgniñep korip ak ayniñiy, Gor nup tap simboŋgipay bind ar ak ayniñiy ginimin. Biynimb Gor aŋgniñep korip miñgan apiy nup aŋniñsipay gok kunep, ñin paŋ niñnimin. ²Pen biynimb Jiwda mer gok, per ap wariy mis akyaj mindpay rek, tip kun ak sek ma ayniñnimin. Yenen: kiyk nep dawin yomb suŋ-tep Jerusalem timey giyŋ mindey mindey, ñin wan tawsin tiw handret sikistiy amniñgamb. ³Yand pen, bi minim yip aŋgñemb omijal aŋgyoken, yikop bek band rek gok yimyiŋ, minim yip aŋgñi taŋger, ñin wan tawsin tiw handret sikistiy kun ak amniñgamb aŋgak.”

⁴Bi minim nup aŋgñemb omijal kun ak, mon oliyp bind omijal rek ak pen, lam omijal rek. Kiymiŋay Biyomb mankumb biy kond mindip ak nup wong giñniñgambiyir. ⁵Pen biynimb gunap kuyipmiŋay timey giniŋ gey, mon maŋlaŋ meŋg miñgan kiyk ak nimb apiy, kuyip yinek kumniñgambay. Kuyipmiŋay nembnemb geniñgambay, kun ak rek nep giningamb. ⁶Gor kuyipmiŋay aŋgayek wong nup gi dand amyiŋ, miñmon ma pikaj anger, ma pikniñgamb; ñiŋg gok likaŋ tikaŋ anger, likaŋ tikniñgamb; biynimb gok kuyip miker yerip yerip gok gaŋ anger, giniñgamb. ⁷Pen Gor minim ak aŋgñi dand amiy, day jiwríknij, tap ayndik kaw kiruŋ ma tikak biyaŋ nimb winiñgamb ak, kiymiŋay yip penpen gi dand amiy, pisnep ñangayek kumniñgayr.

⁸Chip par omijal kun ak mindenŋgayr miñmon dawin yomb lor namb siŋak. Dawin kun ak mey, Biyomb ak nup mon kiros bak biyoŋ ñangbirikayak. Biynimb miñmon kun ak, Sodom yip, Yijip yip mindrep ma giyŋgipay rek ak mindpay.

⁹Pen biynimb miñmon okok keykey mindpay rek, minim keykey apay rek, wak keykey ayak rek, kuyipmiŋay yiruk niñniñgambay rek, chip omijal kun ak ma dam komnimimb aŋgey; kumniñgayr ñin day ak tikiy, ñin omijal nokom sek ñangayniñgambay tip siŋak nep mindenŋgayr.

¹⁰Bi Gor minim aŋgñemb omijal kun ak, biynimb man ar biy ker gok kuyip, miker yomb ñiyingpiyr rek, pen paŋ aŋgiy, tap yomb ñimbyiŋ, kamep aŋgying, tap pen ñek pen ñek gi mindenŋgambay.

¹¹Pen ñin day ak sek, ñin omijal nokom sek mindiy, Gor aŋiŋ band ak yokek namb kuyip biyaŋ amek tikjakrik. Kun gek niŋiy, biynimb gok kuyip jel gak. ¹²Pen minim bap, semb biyoŋ nimb kuyipmiŋay wiyr

aŋgiy, suk aŋgek mey, biynimb ŋaŋgep kiykm̄inj̄ay gok niŋmindyakniŋ, Gor miňmon biyoŋ amer, semb ak kuyip yiwgak.

¹³ Pen won kun siŋak nep monmon yomb sikerek ak diy, dawin yomb ak day onep anjip ak mindakniŋ, day onep wanjrem ak pikjispuk giy, biynimb sepen tawsin pikayak. Pen biynimb mindeyak gok, tap gak kun ak niŋiy pirikiy, Gor Biyomb semb biyoŋ ak nup yimb dand aranyak.

¹⁴ Pen niŋim! Miker yomb nind ak gak, namb ak gip, miňiy kisen ak giniŋ gisap.

Enjol Ar Ak Biykul Nuk Pungak

¹⁵ Won kun siŋak nep enjol ar ak, biykul nuk ak puŋgakniŋ, minim bap semb biyoŋ nimb aŋgiy aŋgak, “Miňiy tikiy biyomb gunap key mer: Biyomb chin ak sek, Kiŋ yomb key yimb nuk ak sek kiŋ mindiy, miňmon okok maŋgiysek perper kond mindenŋgayr aŋgak.” ¹⁶ Pen biyomb ŋin jiwiŋ andikiy nokom siya kiŋ ar kiyk ak bisiŋ mindeyak gok, koŋgim yimiŋ jiy kuyaŋgiy, Gor nup aŋgninj̄ing aŋgyak:

¹⁷ “Gor. Nand Biyomb key yimb!

Nind mindinj̄ipan, miňiy mindnep mindpan!

Biyomb yimb per mindpan rek, miňiy tikiy biynimb miňmon okok maŋgiysek kond mindpan ak mey, nip tep yimb aspun!

¹⁸ Biynimb miňmon okok nimb nip niŋiy kaljiw mindinj̄ipay.

Pen miňiy kuyip yiwr ŋiningamban ŋin ak wip.

Biynimb kumyak gok kuyip, kor gep ŋin ak wip ak mey; kuyip kor giy, biynimb nip direp gipay gok, minim nip aŋgep gok, suŋ-tep mindpay gok, nip niŋiy ŋawil dipay gok, yimb sek mindpay akan, tam okok mindpay gok maŋgiysek direp giniŋgamban.

Pen biynimb monmon giy, biynimb gunap kuyip ŋaŋg pikaypay gok kuyip, pen kuneŋ timey giniŋgamban aŋgyak.”

¹⁹ Kun aŋgyakniŋ, Gor aŋgnijep korip semb biyoŋ ak miŋgan yikiy, Gor minim mindek kes won ak miseŋ gek niŋnik. Won kun ak nep timuk aňiňak diy, giw yomb sikerek ak aŋgiy, miňmon niŋgomb maŋgiy gok pikiy, monmon apiy gak.

Biyn Ak Sek Ņom Nim Ak Sek

12 ¹ Tap key kindiknimb yomb bap, semb namb siŋbiyoŋ gek niŋnik. Biy bap pumb melik rek giy, takin ak tawbirikiy, gap onep wimungan ak, kiwiyn aypay ar band nuk ar biyoŋ ayek mindek. ² Pen nuk ŋapan tikniŋ, ŋapan ŋiŋjakniŋ wuŋg pikak.

³ Tap key kindiknimb bap sek, semb namb siŋbiyoŋ miseŋ gek niŋnik. Ņom nim likaň sek, yomb sikerek ak mindek. Jun nuk onep ar ak ay, kom nuk onep wanjrem ak ay, kiŋ aypay ar band gok, jun ar keykey ay mindek. ⁴ Ņom nim kun ak, yiniŋ nuk ak gap semb biyoŋ gok pikek,

kuŋjaynep pungjiw lum biy yowyak. Kun ak gap maŋgiysek ñin paŋg ay, day omiŋal mindakniŋ, day bap rek pungjiw yowak. Pen nuk biyn ñapan tikniŋ gek ak, tikek ñiŋjyn aŋgiy, ap kond nep mindek. ⁵Pen biyn kun ak Ñinuk ayin kur par ak diy, biynimbiŋ miñmon okok maŋgiysek kond mindingamb ak nup tikayek, Gor Ñinuk kun ak piliŋ diy, dand siya kiŋg nuk mindip ar biyoŋ amnak. ⁶Gor biyn kun anup tip bap gayek, pirik kun okok amiŋ, kun okok nep mindakniŋ, Gor nup tap keñmaŋgiy ñiŋjyng kond mindingamb, ñin wan tawsin tiw handret sikistiy amningamb.

⁷Pen enjol yomb Maykol enjol nuk gok diy, ñom nim ak kichekiy malñiluk nuk gok diy penpen gi dand amiŋ mey, ⁸⁻⁹ñom nim ak kichekiy malñiluk nuk gok sek, semb biyoŋ nimb ñaŋgjiw yokey pisnep lum biy wiyak. Ñom nim kun ak mey, Seytan nep. Nuk nep biynimbiŋ miñmon okok kuyip tom gek, minim nup ak niŋyak.

¹⁰Pen minim yomb bap, semb biyoŋ nimb aŋgiy aŋgak:

“Kiyŋ yomb key yimb Gor chinup yokip anep, biynimbiŋ gok kuyip kiŋ dip. Nuk nep Kiyŋ yomb mindip ak mey, mam ay chinup gok kuyip pumbnamb kisyimken aŋgjiw mindyingip anup, mankumb biyaŋ diyokak.

¹¹Pen biynimbiŋ Kiyŋ yomb key yimb anup chingyak gok, Siypsiyp Ñiluk likaŋ ak gek, biynimbiŋ nuk mindpun aŋgiy, ma pirikyak; chinup ñaŋgning ñaŋgninggiy aŋgiy, Kiyŋ yomb key yimb anup chingyi nep mindey mey; Seytan kuyip gek, apyap pikniŋgiy rek ma ayak.

¹²Kun ak nimb biynimbiŋ semb biyoŋ mindpim gok, tep gakniŋ mindenimimb. Pen mankumb ak sek, solwara ak sek simb niŋep. Yenen: Seytan nup mindpim kun biyaŋ diyokey, ñin nuk kuŋjay ma mindip rek, kaljiwiŋ nimbip gi timey giniŋgamb aŋgak.”

¹³Pen ñom nim kun ak, yip man ar biy diyokpay aŋgiy gos ak niŋiy, biyn Ñi tikak ak nup wur sek yukniŋ gek, ¹⁴Gor nup yakir duk pilkind rek yomb omiŋal ay ñek, wiŋind miñmon nep namb okok amnak. Am kun okok mindakniŋ, nup kond mindek, ñin wan tawsin tiw handret sikistiy amningamb.

¹⁵Pen ñom nim yomb ak, ñiŋg wilik rek wokyoken, biyn kun ak nup woŋind amnaŋ aŋgiy, wokak ak pen, ¹⁶Gor gek ñiŋg kun ak man miŋgan okok paŋg amiŋ, kur kur gek amnak. ¹⁷Kun gek, ñom nim ak milukrimey yimb yapek, biyn kun ak ñapan tikayep nuk gok, Jiysis nup chingyi, Gor minim kindik giy gipay gok yip penpen giniŋg, ¹⁸am ñiŋg solwara gol siŋjak jak mindek.

Tap Ayndik Bap Ñiŋg Solwara Namb Okok Nimb Arachakak

13

¹Mindakniŋ niŋjyk: tap ayndik rek bap, ñiŋg solwara namb okok nimb mindiy, arachakak. Jun nuk onep ar ay, kom onep wanjrem

ay gak. Bi kiyŋ aypay ar band onep wanjrem ak, kom day keykey ay mindek. Pen jun nuk onep ar ak, Gor nup aŋgjiwep yimb gunap tikayey mindek. ²Tap ayndik kun ak, kayn kasek taŋcip “lepet” apay rek ak pen; tomb nuk gok, kayn beya tomb kilis rek ayak; menj mingan nuk ak, kayn layon menj mingan rek ayak. Pen ñom nim ak, tap kun anup bak ay mindiy angek, tip nup ak diy, biyomb mindiy, biynimb kuŋjay yimb nep kuyip kond mindiyŋ gek amnak. ³Jun nup bap, nind pisnep ñaŋgayey kalaw gak rek ayak ak pen; tip ak suŋ ayak. Kun gek, biynimb man ar biy maŋgiysek gos gos ay, nup kindik giyak. ⁴Bi kun biy biyomb key yimb mindip; biynimb gunap nuk yip penpen giniŋgiy rek ma ayip aŋgiy, nup lotiw rek giying, minim nup ak kindik giyak. Pen ñom nim ak, nup bak ayek biyomb mindek ak mey, nup sesek lotiw giyak.

⁵Pen Gor tap ayndik kun anup ñinen kirgek, ñin wan tawsin tiw handret sikistiy ak, biynimb gok kuyip kond mindiy; Gor nup aŋgjiwyiŋ; yimb nuk key dand aranyiŋ gi mindek. ⁶Nuk kun giy Gor nup aŋgjiwi, miñmon nup mindip biyon aŋgjiwi, biynimb nuk yip mindpay gok kuyip aŋgjiwi gak. ⁷Pen Gor nup ñinen kirgek, biynimb tep nuk gok yip penpen giy, ñaŋgjiwyokiy, biynimb okok maŋgiysek: miñmon keykey, kiñiq keykey, minim yimb keykey, wak keykey ayak rek kuyip kond mindek. ⁸Biynimb maŋgiysek rek, tap ayndik kun anup lotiw giniŋgambay. Pen biynimb siŋok: miñmon ma alwol gayak ñin ak, Gor per mindinggambay aŋgiy, yimb kuyip Siypsiyp Ņiluk kumak buk yomb nup biyan tikayak gok nep, tap ayndik kun ak nup, lotiw ma giniŋgambay.

⁹Biynimb gos timund sek mindenimimb gok, Gor minim aŋgip kun biy niŋnimimb! ¹⁰Biynimb Gor kalambis amniŋgiy aŋgiy niŋimb gok, kalambis amninggambay. Biynimb baynat diy piŋiyey kumniŋgiy aŋgiy niŋimb gok, baynat diy piŋiyey kumniŋgambay. Kun giniŋgamb rek, Gor biynimb nuk gok ma apyap pikjun aŋgiy, nup gosimb niŋgiy, chinqrep giy mindiyŋ mey, ma apyap pikniŋgambay.

Tap Ayndik Bap Pen Lum Namb Akyan Nimb Arachakak

¹¹Pen tip ak niŋiy niŋnik: tap ayndik rek bap sek, man namb akyan nimb arachakak. Kom nuk omijal ak, siypsiyp Ņiluk kom rek ayak ak pen; minim nuk ak, ñom nim rek aŋgak. ¹²Nuk tap ayndik nindnimb anup woŋ giňiŋgiy, biynimb miñmon okok maŋgiysek nembnemb gek, tap ayndik nindnimb baynat piŋiyey mey kumak ak pen, tip mindek kun anup, lotiw rek giyak.

¹³Tap ayndik nindnimb ak, tap ayndik kisenimb ak nup bak ayakniŋ, tap mageprek kuŋjaynep gak. Biynimb niŋmindyakniŋ, nuk gek, mon manlaŋ ak semb biyon nimb man biy wak. ¹⁴Biynimb mankumb biy nimb gok niŋmindyakniŋ, kuyip yesek tom giyn aŋgiy, tap mageprek kun gok

gek, niñind nep aŋgip aŋgiy ninjak. Pen bi kun ak, biynimb mankumb biy kuyip maŋgiysek aŋgak, “Tap ayndik baynat piŋiyey mey kumak ak pen, tip mindip ak nup yimb dand araniŋ,” tap nup rek bap gaynimimb aŋgek,” tap kun ak rek bap gayak. ¹⁵Pen Gor tap ayndik ak nup ñinen kirgek, tap gayak kun ak nup, aňiŋ band ak puŋgek amek, kim mindiy, minim aŋgiy aŋgak, “Yand biyomb. Yip nep lotiw ginimimb aŋgak.” Kun aŋgek, biynimb nup ma lotiw giyak gok, maŋgiysek aŋgek ñangdhiyak. ¹⁶Nuk biynimb yimb mindek gok, yimb ma mindek gok; maniy kuŋay mindek gok, maniy ma mindek gok; kalambis woŋgiyak gok, yikop mindeyak gok kuyip maŋgiysek, yand nimbiŋ kond mindpiy rek, kil yip ak dinimimb aŋgek, maŋgiysek rek kil nup ak diyak. Gunap kil nuk kun ak ñin yipund kind ak diyak, gunap awinbenj biyoŋ diyak. ¹⁷Pen biynimb kil nup kun ak ma diyak gok, tap tawniŋ akaŋ, sikuim gining, giniŋgiy rek ma ayak. Kil kun ak mey, yimb akaŋ namba nuk ak.

¹⁸Biynimb gos tep niŋbay gok, minim junj kun ak, piyow niŋniŋgiy rek mindip. Niŋrep giy mey; tap ayndik rek kun ak, namba nuk junj ak niŋniŋgambay. Namba kun ak, bi bap yimb nuk ak mindip. Namba kun ak mey 666.

Biynimb Kuŋaynep Kamep Kisenimb Bap Aŋgyak

14 ¹Pen tip ak niŋiy niŋnik: Siyপিয় নিলুক অক সায়ন দুম বিও় জাকি মিন্দাকনিঃ, বিয়নিম্ব ওন হান্ড্ৰেট পোতিয় পো তাউসিন গোক নুক যিপ মিন্দেয়াক. বিয়নিম্ব নুক যিপ মিন্দেয়াক কুন গোক, অৱিনবে় কীক বিও় মাঙ্গিয়েক যিম্ব নুক অক সেক, নোপ যিম্ব অক সেক টিকায়ে মিন্দেক. ²Pen minim bap, semb biyoŋ nimbiŋ ŋiŋg sinj yomb piŋiy giw aŋgip rek akaŋ, timuk giw parsek aŋgip rek ak aŋgek niŋnik. Minim tep kun ak, giyta pikambay aŋgip rek ak angak. ³Pen tap pilkind onep kaŋgol ayak gok sek, bi minim tuŋgasikep gok sek siya kiyŋ nup ak piŋiy kus gi mindyakni�, biynimb wan handret powtiy pow tawsin gok kuyip di namb ay, kamep aŋgyak. Kamep kun ak kisenimb; biynimb lum ar biy nimbiŋ yikop gok niŋniŋgiy rek ma ayak; biynimb wan handret powtiy pow tawsin Gor dak kun gok nep niŋniŋgiy rek ayak. ⁴Biynimb kun gok mey, mind tep giy suŋ nep mindiy, Siyপিয় নিলুক অক যিপ নেপ তাপায়. Krays kuyip biynimb yikop namb okok nimbiŋ diy, dand Nop ker awak rek, kiyk tap marip kisenimb gunap piŋaŋg dapiy, Gor apiyminjay kuyip simboŋg ñey, dipiyr rek ak mindpay. ⁵Gor minim niŋind nuk ak kisen gun aŋgiy; suŋ-tep mindpay.

Enjol Omiŋal Nokom Minim Aŋgñiyak

⁶Pen tip ak niŋiy niŋnik: enjol bap semb namb siŋbiyoŋ wiŋind taŋgying, Gor minim tep per mindingamb ak, biynimb man ar biy, wak keykey ayak rek, minim yimb keykey apay rek, miñmon keykey mindpay

rek, ⁷kuyip suk yomb aŋgiy aŋgak, “Kor yomb giniŋgamb ñin ak wip rek, Gor nup jel pirikiy, nuk Biyomb semb biyoŋ, man biy, ñiŋg solwara, ñiŋg key paŋjakip gok maŋgiyek gayak aŋgiy, yimb nup ak dand aranimimb aŋgak.”

⁸Enjol bap, enjol nind ak nup kisen giyিŋg aŋgak, “Gor gek miñmon yomb Babylon pisnep apyap pikip-ow! Binuk dinimuŋ ak mindakniŋ, bi yesek gok siy di mindip. Pen ñiŋg wayn kilis nuk ñiŋimb ak, biynimb miñmon keykey gok kuyip ñek ñimbey, nuk gip rek, sakiy giy nep gipay aŋgak.”

⁹Enjol bap pen, enjol nind omiŋal ak kuyip kisen giy, suk yomb aŋgiyিŋg aŋgak, “Biynimb tap ayndik anup lotiw giyিŋg, tap nup rek niŋiy gayak ak nup lotiw giyিŋg, kil nup ak awinbeŋ biyoŋ akaŋ, ñin ar sijak diniŋgambay gok, ¹⁰Gor nup miluk yimb yapek, ñiŋg wayn silik yimb ak, kap kuyip biyan paŋgek aranjakek, ñek ñiniŋgambay. Siypsiyp Ñiluk ak sek, enjol suŋ-tep nuk sek niŋmindyakniŋ, kuyip aŋg mon key yinjap ak yokek, mon maŋlaŋ salpa sek ak kuyip yinakniŋ wuŋg pikmindingambay.

¹¹Mon sikum kun ak, perper nep araniŋgamb. Kun ak, biynimb tap ayndik ak nup lotiw giyিŋg, tap nup rek niŋiy gayak ak nup lotiw giyিŋg, kil nup diniŋgambay gok, Gor kuyip pen, yiur yomb ak pumbnamb kisyimken ñiniŋgamb aŋgak.” ¹²Kun ak, chin biynimb Gor aŋgip rek giyিŋg, Jiysis nup gosimb niŋbun gok, Gor apiymiŋay kuyip chingrep giy gon amnimuŋ.

¹³Pen minim bap, semb biyoŋ nimb yip aŋgak, “Minim aŋgninj gispiy biy tikaynimin. Miňiy miker gip ñin biy, biynimb Gor nup chingiy kumningambay gok kuyip, tep yimb giniŋgamb aŋgak.” Aŋgek, Gor Kawnan ak aŋgak, “Nirjind yimb. Kiyk miker diyiŋg woŋg kosyam gipay rek, Gor niŋimb ak mey, nuk aŋgek am nuk yip aňiŋ ay, miňmiň giyিŋg mindeningambay aŋgak.”

Tap Woŋg Man Ar Biy Wos Gip

¹⁴Pen niŋnik: Bi bap Ñinuk rek ak, semb tund band ar ak bisiŋg mindek. Jun nuk biyoŋ, bi kiyŋ aypay ar band ak ay, ñayip gongemb kindrimey wiyt maŋgiy tik dand opay rek bap di mindek.

¹⁵Pen enjol bap, Gor aŋgninjep korip miŋgan biyaŋ nimb apiy, bi semb namb sijak bisiŋg mindek anup, suk yomb aŋgiy aŋgak, “Lum ar biyan wiyt maŋgiy gok maŋgiyek pik gip. Wiyt tik dand owep ñin ak wip rek, ñayip nand kun ak diy, tiknimin aŋgak.” ¹⁶Aŋgek, bi semb namb sijak bisiŋg mindek ak, ñayip nuk ak diy, wiyt maŋgiy lum ar jakak gok maŋgiyek tikak.

¹⁷Enjol bap pen, ñayip gongemb bap diy, Gor aŋgninjep korip miŋgan semb biyoŋ nimb mis owak.

¹⁸Won kun ak nep, enjol mon maŋlaŋ kond mindiŋgip ak, Gor nup tap simboŋgep bind ar ak nimb apiy, enjol bap nup suk yomb aŋgiy aŋgak,

“Wayn maŋgiy lum ar biyaŋ nimb gok pik gip rek, maŋgiysek tik dap nan-ginimin aŋgak.”¹⁹ Kun aŋgek, enjol kun ak, ŋayip gonjemb nuk ak diy, wayn mangiy gok tikdam, Gor nup miluk yapek, wayn mangiy tawsimbjakip kiwok miŋgan ak yokak.

²⁰ Miŋgan kun ak yokek tawsimbjakakniŋ, likaň ak tan aranjakiň, ŋiŋg wilik yomb apywip rek wiw aŋg apyapyiŋ, chiriy handret tiwendiy (320) kiyelowmiyta rek amnak.

Enjol Gok Geniŋgambay Miker Yomb Keykey Onep Ar Ak Giningamb

15 ¹Pen tap key kindiknimb niŋiy wal aŋgep rek bap sek, semb namb siŋbiyoŋ gek niŋnik. Gor nup miluk yimb yapek, miker onep ar ak gek, pisnep day jiwniŋgamb aŋgiy, enjol nuk onep ar ak kuyip angayek, miker yomb kun gok, dand lum biy winiŋ geyak.

²Pen kiňiŋ kun siŋak niŋnik: ŋiŋg chemb bap rek, mon maŋlaŋ sek yiŋgoŋg giy, galas rek kind yimb aŋgiy mindek. Biynimb tap ayndik ak sek, tap nup rek gayak ak sek, yimb nup namba ak sek asikrep giy, minim nup taw achip giyak gok; gol kun siŋak mindeyak. Gor kuyip giyta keykey ŋek; ³bi Mosis Gor nup wong giňiŋgip minim ak sek, Siypsiyp Ņiluk minim ak sek aŋgying, kamep aŋgiy aŋgyak:

“Gor. Nand Biyomb key yimb. Wong nand ma ginimin rek bap ma mindip; yerer giniŋgamban.

Nand Biyomb miňmon okok maŋgiysek kond mindpan ak mey, yipund giy ar ak nep gipan.

⁴ Biynimb maŋgiysek nip niŋiy, ŋawil diniŋgambay.

Nip Biyomb aŋgiy, yimb dand araniŋgambay.

Nand miň yipund giy ar ak nep gipan ak niŋiy, miňmon okok maŋgiysek ap nip aŋgniiŋgambay aŋgyak.”

⁵Kisen pen niŋnik: Gor aŋgnijep korip semb ar biyoŋ ak miŋgan yikiy, Gor ser korip ak miseŋ mindek. ⁶Enjol onep ar ak, biynimb man ar biy gok kuyip, miker yomb ŋiňing, Gor aŋgnijep korip miŋgan biyaŋ nimb mis wiyak. Enjol kun gok, chech tund tep ŋiňakol gak gok nep aydiy, ler kamb gol diy giyak gok, kond namb ak aybirikiy owyak. ⁷Tap pilkind onep kangol ayak gok, bap ap enjol onep ar ak kuyip, diys keykey ŋak. Diys miŋgan kun gok, Biyomb perper mindeniŋgamb ak, biynimb mindrep ma gey miluk niŋimb minim yomb ak arachakiy mindek. ⁸Gor Biyomb jel gip ak mey, minim yomb nuk kun ak mindakniŋ, aŋgnijep korip miŋgan ak sikum arachakiy mindek; biynimb bap miŋgan kun ak, amniŋgiy rek ma ayak. Enjol onep ar ak, miker yomb biyimb ŋiňing geyak gok ŋidiy nep, korip miŋgan kun ak amniŋgiy rek ayak.

Enjol Miker Yomb Onep Ar Ak Dand Wiyak

16 ¹Pen day niŋiy niŋnik: minim bap Gor aŋgnijep korip miŋgan biyaŋ nimb enjol onep ar ak kuyip, suk yomb aŋgiy aŋgak,

“Biynimb timey gipay rek Gor miluk yapek, kuyip miker ñiniŋg, diys onep ar tumb biyoŋ aranjakiy mindip gok, dam lum ar biyaŋ songem amnaŋg anŋak.”

²Kun anŋek, enjol nind ak diys nuk dam lum ar biyaŋ songek, biynimb tap ayndik kil nup ak diy, tap nup rek gayeyak lotiw guyak gok, kuyip soy ayndik yiwur yomb sikerek gak gok ayak.

³Enjol namb ak, diys nuk dam ñiŋg solwara ar ak songek, ñiŋg solwara ak, biynimb ñaŋgey likaň wip rek ak ay, tap ñiŋg solwara namb kun okok mindeyak gok, maŋgiysek kumdiyak.

⁴Enjol namb kanerj ak, diys nuk dam ñiŋg kilam jiwig gok sek, yikop apywip ar gok sek songek, ñiŋg gok maŋgiysek likaň ayak. ⁵Pen enjol ñiŋg maŋgiysek kond mindip ak anŋak, “Gor. Nand kuyip ninjind yimb kun gipan. Nand Bi suŋ-tep yimb. Nind yimb yimb mindiy, mind dand apiy, mindnep mindpan. ⁶Biynimb kun gok nep mey, biynimb nip ker gok kuyip pikay, bi minim nip anŋep gok kuyip, ñaŋgayey likaň yowak ak mey, kuyip pen kunep likaň ñey ñimbsipay ak, giy dispay anŋak.” ⁷Kun anŋek, minim bap Gor nup simborjep bind ar ak nimb anŋak, “Gor. Nand Biyomb yimb; biynimb tap okok maŋgiysek kond mindpan. Biynimb gok kuyip yiwur ñimban ak, gipay rek niŋiy, pen kunep gipan anŋak.”

⁸Enjol tingawip ak, diys nuk dam pumb anup songek, biynimb gok kuyip sinjrimey yimb niŋnimuij rek ayak. ⁹Sinjrimey yimb niŋiy, kuyip tapin yinak ak pen; yenentimey gipun anŋiy mindrep giy, yimb nup ak ma dand araniyak. Chinup miker ñisap anŋiy, nup anŋjiwyak.

¹⁰⁻¹¹Enjol mamind ak, diys nuk dam tap ayndik siya kiyj mindek ar siŋak songek, biynimb nuk kond mindyingip namb ak, kisyim yiwing dak. Soy ayndik ay, yiwur yomb gek, alemb siwbirikyak ak pen; timey giyak ar ak ma kirgiyak; giyŋg nep mindiy, Gor semb biyoŋ nup anŋjiwyak.

¹²Enjol kangol ak, bi kiyj yomb miňmon pumb limgip okok nimb ap, Siypsiyp Ņiluk ak yip penpen giniŋgambay ñin ak wip rek, ap penpen giniŋgiy anŋiy, diys nuk ak dam ñiŋg yomb Yiwpreytiys songek, ñiŋg kun ak pisnep milip gak.

¹³Kun gakniŋ, malñiluk as rek ayak omiŋal nokom niŋnik. Bap ñom nim meŋg mingan ak nimb aranjakak; bap tap ayndik meŋg mingan ak nimb aranjakak; bap bi Gor minim aspiyn anŋiy, yesek nep anŋniŋgamb ak meŋg mingan biyaŋ nimb aranjakak. ¹⁴Malñiluk kun gok, Seytan ñapan nuk yimb ak mey, tap mageprek gok giniŋgiy rek ayak. Gor ñin yomb nuk ak, giniŋgamb rek niŋiy niŋnik; kiyk am kiyj miňmon keykey mindpay rek amiy, kuyip pojind apiy, Gor bi tap okok maŋgiysek alwol gayak ak yip penpen gey amnak.

¹⁵“Niŋrep ginimimb! Yand winiŋg, bi tap siydep gok ma niŋmindpay won ak, opay rek ak winingay! Kun ak mey, biynimb wisin ma kinyi,

chech ayrep giy mindeningambay gok kuyip, nambinj ma giningamb; kuyip den miñmiñ giningambay!"

¹⁶ Pen malñiluk kun gok, bi kiyj miñmon keykey gok kuyip, dap naniñgambay miñmon ak, Hiybriw minim angiy Amagedon apay.

¹⁷ Enjol ar ak, diys nuk ak songak namb nep ar bikyoj. Songek, minim bap siya kiyj Gor angnijep korip miñgan biyaj nimb suk yomb angiy angak, "Miker yomb gok day jiwig angak." ¹⁸ Kun angakniñ, timuk angiy giw argek amnakniñ, añañak diyiñg kasin mañgiy bol gok yap pikiy, monmon yomb sikerek biynimb mankumb biy, nind ma niyiyngipay rek bap awak. ¹⁹ Monmon yomb sikerek kun ak diy, dawin yomb Babiylon ak biw angiy, asik taw omijal nokom ay, dawin yomb miñmon keykey okok mañgiysek, korip tap gok punjiw kosiy masiy gak. Gak kun ak, Gor nup miluk yimb yapek, Babiylon biynimb giyak ak sakiy ma giy, kuyip ñiñg silik kap tumb biyoj aranjakak ak, ñek ñiñyak. ²⁰ Pen miñmon sikoy ñiñg timb kus gak sek, miñmon yirik gok sek pisnep kurgak. ²¹ Miker yomb yimb ak mey, dikiy niñgomb mañgiy yomb sikerek gok semb biyoj nimb yapiy, biynimb gok kuyip sinjrimay yimb pikak. Kuyip sinjrimay yimb pikek niñiy, Gor nup pisnep angjiwyak.

Kinjenram Biyn Yomb Rek Bap Yiwur Yomb Diniñgamb

17 ¹ Enjol onep ar miker keykey dand wiyak gok, bap ap yip angak, "Biy apey, nip yomen nijan! Biynimb gok kunjaynep ñiñg rek mindey, kinjenram biyn rek bap, ñiñg kas ar kun ak mindip. Pen Gor nup yiwr yomb ñiningamb rek, nip yomiyn. ² Bi kiyj miñmon keykey mindpay rek, kinjenram biyn kun ak yip girangjying, biynimb lum ar biy yikop gok kunep, ñiñg wayn timey nuk ñimb ak ñimbey, kuyip sakiy ayip angak."

³ Pen Gor Kawnan ak yip goj ayakniñ, enjol ak yip dand miñmon nep namb okok amek niñnik: biyn bap, tap ayndik likañ bap ar biyoj bisañg mindek. Tap ayndik kun ak, mumbwak nuk okok, yimb Gor nup angjiwep gok, kuñay yimb nep tikayey mindek. Jun nuk onep ar ak ay, molond onep wanjrem ak ay gak. ⁴ Pen biyn rek niñnik kun ak; chech likañ biyn yomb aypay rek ay, gol gunap, biys teprep maniy yomb tawpay gunap mumbwak nuk okok mañgiysek ayak. Kap gol diy giyak bap di mindek. Kap miñgan kun biyaj, tap gach tap timey nuk gak gok aranjakiy mindek. ⁵ Awinbej nup biyoj, minim weygiy mindiyigip bap tikiy angyak, "Dawin yomb yimb Babiylon biynimb bi yesek gok yip girapay gok, biynimb timey yimb gipay gok, nonim kiyk yimb angyak." ⁶ Pen niñnik: biyn kun ak, biynimb Gor nup direp giyak gok pikay, biynimb Jiysis nup gosimb niñiy misej angyak gok kuyip pikay gi dand ami, pisnep sakiy ayak. Gak kun ak niñiy, jiwdiy gos par aynik.

⁷ Pen enjol ak yip angak, "Yenen jiwdiy gos par aysipan? Tap ayndik jun onep ar ay, molond onep wanjrem ay gip ak sek, kinjenram biyn

tap ayndik ar biyon bisgiy, nup dand taŋip ak sek minim kiňiŋ ak, nip aŋgñining gispiy. ⁸ Tap ayndik niŋamban kun ak, nind mindyinŋip; miňiy ma mindip; pen maŋ mindip; nuk kaw miŋgan kiruŋ ma tikak biyaŋ nimb apek, Gor gek pisnep kurginiŋgamb. Gor miňmon ma alwol gayak ŋin ak, biynimb lum ar biy diniŋgayn aŋgiy niŋak gok, yimb tikayak buk nuk biyaŋ. Pen biynimb yimb kuyip ma tikayak gok, tap ayndik kun ak tip mindek niŋiy, wal yimb aŋgñininggambay. Yenen, nuk nind mindyinŋip, miňiy ma mindip ak pen, kisen tip ak mindeninŋgamb.

⁹ “Minim kun gok niŋrep giy nep mey, niŋbay. Tap ayndik jun nuk onep ar bineŋ mindamb niŋambur ak, minim kiňiŋ ar omiňal mindip. Bap yirik keykey onep ar ak; bap kiyŋ keykey onep ar ak. Yirik kun gok, yirik siŋok, kinjeŋram biyŋ beŋ nup okok mindpay gok apiyŋ. ¹⁰ Kiyŋ kamb kun ak, onep mamind ak nind kiyŋ mindiy apyap pikdeyak, miňiy kangol ak kiyŋ mindip. Nuk apyap pikniŋgamb, kiyŋ ar ak pen tip nup ak diy, sikoy won bap nep, biynimb gok kuyip kond mindeninŋgamb. ¹¹ Pen tap ayndik, nind mindyinŋip ak miňiy ma mindip rek, nuk key kiyŋ jiy bineŋ mindip. Nuk mey, kiyŋ onep ar ak nimb bap. Nuk kiyŋ mindeninŋgamb ŋin ak, Gor gek pisnep apyap pikniŋgamb. ¹² Pen molond onep wanjrem niŋamban gok, kiyŋ onep wanjrem biyon. Kiyk miňiy ma mindpay ak pen, kisen Gor gek kiyk biyomb kiyŋ mindiy, tap ayndik ak yip woŋ giyŋ, biynimb gok kond mindeninŋgambay. ¹³ Yenen kiyk gos ar nokom niŋiy, tap ayndik ak nup aŋgey, tip kuyip ak diy, biynimb gok kuyip won bap nep kond mindeninŋgamb. ¹⁴ Kiyŋ kun gok, Siypsiyp Ņiluk ak yip penpen giniŋgambay ak pen, nuk kiyŋ gok maŋgiysek, biyomb gok maŋgiysek kiyŋ yomb kiyk mindip rek; nup ŋaŋ pikayniŋgiy rek ma ayniŋgamb. Biynimb nuk key niŋiy suł aŋgiy dip gok, nup chiŋgiy nep mindeninŋgambay rek, nuk yip kiyŋ yikop kun gok kuyip wiyniy giniŋgambay.”

¹⁵ Pen enjol kun ak yip aŋgak, “Niŋ siŋok kinjeŋram biyŋ bisiŋg mindamb niŋamban ar ak mey, biynimb wak keykey ay, minim yimb keykey aŋgiy, miňmon keykey mindpay rek ak niŋban. ¹⁶ Molond onep wanjrem niŋamban gok sek, tap ayndik ak sek kinjeŋram biyŋ ak nup miluk yimb niŋiy, tap nup gok maŋgiysek piliŋ deniŋgambay mey, daynep mindeninŋgamb. Pen mumbwak nup ak ŋimbiy, day day mindeninŋgamb gok, daŋgiyey yinsimbok amniŋgamb. ¹⁷ Yenen: Gor kuyip gos ņek, gos ar nokom niŋiy, tap ayndik ak nup aŋgey, tip kuyip ak diy gek amek mey, Gor giniŋgamb aŋgiy aŋgayak rek nep giniŋgamb. ¹⁸ Pen kinjeŋram biyŋ niŋamban kun ak, nuk mey dawin yomb yimb rek. Nuk minim aŋgek, kiyŋ miňmon keykey mindpay gok niŋiy, kindik gipay.

Babylon Yap Pikniŋ Gisap

18 ¹ Pen day niŋiy niŋnik: enjol Gor aŋgek biyomb yimb mindek bap, semb biyon nimb apek, melik tep nuk ak gek, mankumb

biy maŋgiysek melik gak. ² Apiy suk yomb aŋgiy aŋgak, “Miňmon yomb Babylon yap pikniŋ gisap-ow! Yap pikniŋ gisap-ow! Gor gek dawin yomb kun ak, biynimb bap ma mindenigamb; kum koyimb, kichekiy malňiluk, yakir timey, kayn aydik tap gok nep mindenigamb. ³ Yenen: binuk dinimuŋ ak kirgiy, bi yikop gok yip giraŋgying, biynimb miňmon okok gos kun ak nep ŋimb. ŋiŋ wayn nuk ŋiŋimb ak, biynimb gok kuyip kunep Ňek ŋimb, sakiy aypay. Kiyŋ man ar biy gok, nuk yip girangiy, timey nep gipay. Pen nuk tap teprep gok diyn aŋgiy per gos niŋimb rek, bi man ar biy biysniys gipay gok maniy yomb dipay aŋgak.”

⁴ Pen niŋnik: minim bap semb biyoŋ nimb aŋgak, “Blynimbi yand gok am, Babylon kuyip ma wiliknimimb. Tap siy tap timey kiyk gipay gok, nimb yip ma ginimimb. Yiwur yomb kiyk dining gispay ak, nimb yip ma dinimimb. ⁵ Gach yomb kiyk ak, tap ason rek aran mindip ak mey, Gor kuyip gipay kun ak sakiy ma giniŋgamb. ⁶ Nuk timey gipay rek niŋiy, pen yiur ŋininggamb. Babylon nuk biynimb gunap kuyip, ŋiŋ silik ŋimb rek, Gor nup pen kunep, ŋiŋ silikrimey yimb ak Ňek ŋiŋniŋgamb.

⁷ “Tap kuŋay nep diyn aŋgiy, yimb nuk key dand aranimb rek, yiur yomb diy, aypay pikniŋgamb. Nuk aŋgip, ‘Yand biyn yandiw rek ma mindpiyn: yand biyn kiwiyn ak mey, siya yomb ar ak bisiŋ mindpiyn. Miker gunap yip dinimuŋ rek ma ayip aŋgip.’ ⁸ Kun aŋgip ak pen, bi nup yiur ŋininggamb ak, Biyomb yimb mindip. Nuk gek yiwan yomb apiy, miňak yomb giy, mon yiniy, siy yomb aŋgniŋgamb.

⁹ “Dawin yomb mon yiniŋgamb kun ak, sikum aranek niŋiy, kiyŋ miňmon okok nimb biyn kun ak yip giraŋgyiŋgipay gok, simb gek siy aŋgniŋgambay. ¹⁰ Biyn ak nup yiur giniŋgamb kun ak, chinup kunep ginimuŋ rek ayip aŋgiy, keykey siŋbindorj mindiy, siy aŋgiy aŋgniŋgambay, ‘Mer-a! Dawin yomb kun ak, yep won biy nep pisnep yap pikip aŋgniŋgambay.’

¹¹ “Pen yap pikniŋgamb rek, bi biysniys gipay gok, miňiy biynimb gok tap chinup ma tawniŋgambay aŋgiy, simb gek siy aŋgniŋgambay. ¹²⁻¹³ Tap kiyk kun gok mey: gol, siylpa, kamb sikoy teprep keykey gok, chech napnap teprep keykey gok; tap kuyrep wip keykey gok; mon pilaj teprep gok; tap ayen, kapa, mon, kanj eliypend meng tap gok diy gipay gok; ŋiŋ wayn, oliyp wel, wiyt maŋgiy, pilaw tap gok; kanj makaw, siyপিয়, hos gok; tap kanj hos tiwniŋgey lipiŋg dand tapay gok; pen biynimb yimb yipund giy miň tiwning dand amiy, maniy dipay gok sek.

¹⁴ “Pen Babylon nup aŋgniŋgambay, ‘Maniy siyŋiŋ diniŋ gipan ak, ma diniŋgamban. Gol maniy tap gok pisnep yap amimb; kisen tip ak, ma diniŋgamban aŋgniŋgambay.’

¹⁵ “Bi Babylon yip biysniys gipay gok, Babylon yiur yomb dip ak, chinup kunep ginimuŋ rek ayip aŋgiy, gol okok am niŋmindiy, siy aŋgiy aŋgniŋgambay, ¹⁶ ‘Mer-a! Dawin yomb kil tep kun ak, chech

teprep likañ gok ay, gol, biys teprep maniy yomb tawpay ak sek ay gip ak pen,¹⁷won siŋbiy nep, tap teprep kun gok pisnep kurgip aŋgningambay.’

¹⁸⁻¹⁹“Bi siyip dand taŋgep gok sek, bi boskil kiyk gok sek, biyimb siyip ar tapay gok sek keykey siŋbindon mindiy, silkul diy, jun ar kiyk biyoŋ diyokying aŋgningambay, ‘Babylon nep dawin yomb yimb ak pen, miňiy pisnep timey gip. Nuk mindakniŋ, gol maniy tap gok kuŋaynep mindek, siyip girangyŋ tap kuŋaynep dipun ak pen; miňiy won biy nep kurgip rek, chin biyimb siyip tapun gok, maniy woŋg chin ma mindip aŋgningambay.’

²⁰“Pen kinjenram biyn nimbip biyimb Gor ker mindpim gok timey gip ak, Gor niŋimb ak mey; nup pen yiwur yomb yimb ak ŋiniŋgamb. Biyimb Gor yip mindpay gok, miňmiň giniŋgiy. Gor biyimb nuk gok sek, bi minim aŋgep nuk gok sek, bi minim tep nup dand amemb gok sek miňmiň giniŋgiy aŋgak.”

²¹Won kun ak, enjol kilis yimb bap, kamb yomb sikerek bap di ŋiŋ solwara namb ak diyokek, giw yomb aŋgakniŋ aŋgak, “Dawin yomb Babylon, kamb diyoken kurgip rek ak giniŋgamb. Kisen tip ak ma mindenŋgamb. ²²Babylon biyimb tep gakniŋ kamep aŋgyiŋ, gawimb, giyta, dachiq tap gok pikyiŋ ma mindenŋgambay. Woŋ ar keykey gipay rek, ma giniŋgambay. Wiyt maŋgiy piksimbjakiy pilaw gipay rek, ma giniŋgambay. ²³Biyimb lam melik namb kun ak, tip ma niŋningambay. Biy bi namb kun ak, ma diningambay. Dawin yomb kun ak, pisnep kurginingamb. Bi sikiyim gep kiyk gok, biyomb yimb mindpay. Pen dawin yomb kun ak kunj giy, yesek aŋgiy gey, biyimb okok maŋgiysek nep kuyip kisen gipay.

²⁴‘Babylon biyimb gok nep, Gor biyimb nuk gok kuyip ŋaŋgiy, bi minim nup aŋgep gok ŋaŋgiy gipay. Biyimb man ar biy ŋapay gok maŋgiysek, junj ak mey Babylon nep. Kun gip rek, Gor nup pen, yiwur yomb yimb ak ŋiniŋgamb aŋgak.’”

19 ¹Pen day niŋnik kun ak, biyimb kuŋaynep semb biyoŋ miňmiň giyŋ meŋ miŋgan dand araniy aŋgyak, “Gor nuk Biyomb yimb! Biyimb nuk tuŋsak dip gok nep, kim amningambay. Chinup kond mindip rek, yimb nup dand yiy ar biyoŋ aranjun. ²Niŋrep giy nep, biyimb gok kuyip yiwur ŋimb. Kinjenram biy kun ak, Gor nup kirgiy monmon giyŋ, biyimb nup gok kuyip pikayiŋ gek, biyimb miňmon okok kuyip kinjeŋ yomek, kuneŋ giyak ak, nup niŋind yiwur yomb yimb ak ŋimb aŋgyak.”

³Kun aŋgiy, tip ak meŋ miŋgan dand araniy aŋgyak, “Gor nup yimb dand aranjun! Dawin yomb Babylon yiwur dakniŋ, sikum ak perper nep aranimb aŋgyak.”

⁴Kun aŋgeyak, bi minim tuŋgasikep ŋin jiwiŋ andikiy nokom gok sek, tap pilkind onep kangol ayak gok sek Gor siya kiyŋ ar bising mindek

kiñij sijak kongim yimi yimbi, “Niñind yimb! Yimb nup pernep dand aranjuñ aŋgak.”⁵ Kun aŋgak, minim bap siya kiyŋ mindeks iŋgim nimb aŋgak, “Nimb biyimb yomb akaŋ, biyimb tam okok akaŋ, yerip rek mindiy pen, Gor nup biyomb yimb aŋgak pirikiy, direp gipim gok; yimb nup ak dand aranimimb aŋgak.”

Krays Biyimb Nuk Yimb Gok Kuyip Dand Miñmon Nuk Amek, Miñmiñ Giniŋgambay

⁶ Kun aŋgakniñ niñnik: biyimb kuŋaynep ñiñg sinj piŋy aŋgip rek akaŋ, timuk aŋgakniñ giw yomb aŋgip rek aŋgyiŋ aŋgak, “Gor nup yimb ak dand aranjuñ! Nuk miñiy biyimb gok kuyip maŋgiysek kond mindip.⁷ Kun ak tep gakniñ miñmiñ giyŋ, yimb nup ak dand aranjuñ. Yenen: Siypsiyp Ņiluk ak biynuk nup diniŋgamb ñin ak wip rek, biyn ak korip nup amniŋ, minj moka giy mindip.⁸ Biynuk nup, Gor chech tund ñiñakol giyŋ mindip bap ñek yimi, nunjumi yimb nup kond mindip aŋgak.” [Chech tund tep yimb kun ak mey, Gor biyimb suŋ-tep nuk gok, nup direp gipay aŋgak apiyñ.]

⁹ Pen enjol ak yip aŋgak, “Gor minim nuk niñind yimb aŋgip ak aŋgen tiknimin. Nuk aŋgip ‘Biyimb Siypsiyp Ņiluk ak suk aŋgek am nuk yip tap yomb ñiñninggambay gok; miñmiñ yimb giniŋgambay aŋgip’ aŋgak.”

¹⁰ Pen enjol ak kun aŋgek, yand tomb aŋgin nup sijak kongim yimi, nup lotiw giyn aŋgen, yip aŋgak, “Yand Gor mer! Gor nup nep aŋgniñnimin. Yand yikop bi nup woŋ giñemb bap. Nimb Jiysis nup yimb dand aranyiŋ, Gor nup direp gipim rek gipiñ. Biyimb Jiysis nup yimb dand aranbay gok, bi Gor minim aŋgep gok, Gor Kawnan ak yip mindiy, nup yimb dand aranimbay rek gipay aŋgak.”

Krays Kanj Hos Tund Ar Biyoŋ Bisgiy Taŋgek

¹¹ Pen tip ak niñnik: semb biyoŋ miŋgan yikiy, bi bap kanj hos tund ar ak bisiŋ mindeks. Bi kanj hos ar bisiŋ mindeks kun ak, yimb nuk omiŋjal: bap niñind, bap chiŋgrep-gip. Nuk biyimb gok kuyip yiur ñimb ak; monmon ma ñimb, gipay rek niñiy ñimb. Kun ak biyimb gok yip penpen giy ñaŋjiwip ak, suŋ-tep nep mindiy ñaŋjiwip.¹² Windin nuk ak mon maŋlaj rek. Biyimb mangi ysek kond mindenŋgamb rek, kiyŋ aypay arband kuŋaynep, jun ar nuk biyoŋ ayek mindeks. Awinbej nuk biyoŋ, yimb bap tikayek mindeks. Pen yimb nuk kun ak, biyimb yikop gok ma niñbay; nuk nep niñimb.¹³ Chech tund ay mindeks ak, likaŋ ak tawek amnak. Pen yimb nuk ak, “Gor minim maŋgiy won nuk” apay.¹⁴ Amiyyi semb biyoŋ ñimb gok, chech tund teprep yimb gok keykey aydiy, kanj hos tund ar gok keykey nep bisiŋ diy, nup kindik giyak.¹⁵ Meng miŋgan nuk biyan, baynat kind yimb bap aranjakak. Baynat kun ak diy, biyimb miñmon keykey ayak rek, kiyk yip penpen gi wiyniym giy, ayen kur par

bap diy, kuyip kond mindeningamb. Pen wiyniyim giniñgamb ñin kun ak, kiyk wayn mañgiy rek mindey, Gor Biyomb tap okok mañgiysek gayak ak, nup yiruk yimb gek mey, bi kun ak nup angeniñgamb, kuyip di Gor wayn mañgiy tawsimbjakip kiwok miñgan ak yokiy, tawsimbjakniñgamb.¹⁶ Pen chech nuk okok sek, miley kind nuk okok sek yimb gunap tikiy aŋgyak, “Biyomb biy mey; bi kiyŋ yomb gok sek, bi yikop gok sek Kiyŋ yomb kiyk ak mindip aŋgyak.”

¹⁷Pen kisen giniñgamb rek niñiy niñnik: enjol bap pumb windin namb siŋbiyoŋ mindyiŋ, yakir wiñind tangeyak gok kuyip, suk yomb aŋgyi aŋgak, “Gor niñbip keñmañgiy yomb ñiniñg gisap nen, ap nan-giy ñiñnimimb!¹⁸ Apiy, bi kiyŋ gok kuyip ñimbiy, amiybi kond mindep yomb gok ñimbiy, amiybi yikop gok ñimbiy, kanj hos gok ñimbiy, bi kanj hos dand tapay gok ñimbiy ginimimb. Pen biynimb kalambis wong gipay gok, yikop mindpay gok, biynimb yimb yomb mindip gok, yimb ma mindip gok mañgiysek, mumbwak kuyip gok ñiñningambim aŋgak.”

¹⁹Pen won ak niñnik: tap ayndik ak sek, kiyŋ yomb man ar biy gok sek amiybi kiyk gok dap nan-giy aŋgyak, “Bi kanj hos tund dand tançip ak yip, amiybi nuk gok yip penpen ginjun aŋgyak.”²⁰ Kun aŋgyak ak pen, Bi hos tund dand tançek ak, tap ayndik ak sek, binuk biynimb gok kuyip tom giying, tap mageprek gak ak sek di, mon mañlaŋ salpa sek yinimb miñgan ak yokak. Pen tap ayndik binuk kun ak, nind biynimb kuŋaynep tom gek, tap ayndik kil nup ak diy, tap nup rek niñiy gayak ak aŋgniŋyak.

²¹ Pen Biyomb kanj hos tund dand tançek ak, baynat meñg miñgan nuk biyaŋ nimb aranjakak ak diy, amiybi yikop gok kuyip mañgiysek ñaŋgek, yakir gok apiy, mumbwak kuyip gok ñimb ñimb mer niñiy kirgiyak.

Seytan Simiy Wan Tawsin Kalambis Mindeniñgamb

20 ¹Pen day niñiy niñnik: enjol bap semb biyoŋ nimb sen kilis yimb bol ak diy, kaw miñgan yomb kiruj ma tikak kiywur ak diy, dand owak. ²⁻³Dand apiy, ñom nim tom gep wosrey tikiy mindip ak nup chichiy diy, biynimb gok kuyip tip ak tom ma ginimuŋ aŋgyi, tiwniŋ dam kaw miñgan kun biyaŋ yokiy, kinjeŋ giñiy, lok girep yimb gak. Gek mey, nuk kun okok kalambis mindek mindek, simiy onep wan tawsin amek, tip ak wisik yokey apiy, sikoy won bap yikop girangeniñgamb. Nom nim tom gep kun ak mey, Seytan nep.

⁴ Pen niñnik: Gor aŋgayak biynimb gok ap, biynimb yomb bispay siya ar gok bisiŋg mindeyak. Pen biynimb tap ayndik ak nup asikrep giy, kil nup jun biyoŋ akan, ñin mañgiy kiyk ak ma diy, Gor apiymiaj kuyip nep chingeyak ñaŋgyak gok niñnik. Kiyk kim mindiy, Krays yip wong giying, biynimb gok kuyip kond mindey, simiy wan tawsin ak yinak. ⁵Pen biynimb yikop kumyak gok, ñin namb kun ak

ma tikjakyak. Minim aspiyn biy, Gor gek nind tikjakpay biynimb gok kuyip nep aspiyn. ⁶Biynimb nind tikjakpay gok, Gor biynimb suŋ-tep nuk mindiy, tep gaknij nep mindeningambay. Tip ak kumi, miñmon timey ak ma amniñgambay. Biynimb kun gok: bi Gor nup simboŋgep gok nup direp giyngipay rek giyng, Ñinuk Krays nup direp giyng, nuk yip jimñiy, biynimb gok kuyip kond mindey mindey, simiy wan tawsin ak amniñgamb.

Seytan Yiwur Yomb Diniñgamb

⁷Simiy wan tawsin kun ak amek, Gor enjol nuk gok kuyip angeniñgamb, Seytan nup kalambis wisik yokey, ⁸am biynimb miñmon keykey mindpay rek, kuyip tom giniñgamb. Biynimb kun gok mey, Gong yip Meygong yip. Seytan kuyip gos ŋek, penpen giniñg, kamb kilup ñiñg solwara gol okok kunjaynep mindip rek ak winiñgambay. ⁹Tiwin gok tiwin gok apiy, dawin yomb Gor gos niñimb ak sek, amiy layn nuk gok kuyip sek piñiy kus kus geyak; mon maŋlaŋ ak semb biyoŋ nimb apiy, kuyip yin simbok amnak. ¹⁰Pen Gor enjol nuk gok, bi biynimb miñmon okok nimb tom giy, lipiñg dand wak kun ak nup, dam mon maŋlaŋ salpa sek yinimb mingan ak diyokyak. Tap ayndik ak yip, binuk biynimb gok kuyip tom giniñgamb ak yip, nind mingan kun biyaj am minderik ak mey; yinjong giy kawsek, kisyimken meliksek yiur dinep mindeningambay.

Kor Yomb Kisen Yimb Ak

¹¹Pen siya kiyy tund yomb bap niñiy, bi ar kun ak bisgip ak niñiy ginik. Biyomb jel gip kun ak awakniñ, semb biyoŋ sek, man biy sek liŋ key okok amek, tip ak ma niñnik. ¹²Pen biynimb kumyak gok; biynimb yomb gok, biynimb gap gap gok maŋgiysek apiy, kiñiñ kun siŋak jak mindeyak. Buk kiyk kim mindiñg giyak giyak rek niñiy tikayak gok mikal gay, buk biynimb perper mindeningambay yimb tikyak ak, kisen mikal giyak. Mikal gay, yerer giyak ak niñying, kuyip bilokak. ¹³Pen Gor biynimb ñiñg solwara aŋaŋ akay kumi, am kor yomb giniñg kond mindeyak gok maŋgiysek dand apiy, kor kuyip ak niñiy yerer giyak ak niñak. ¹⁴Niñiy, kuyip aŋgyokak mon maŋlaŋ salpa sek yinimb ak. Mon yinimb ambay kun ak mey, tip ak kumbay apun. ¹⁵Pen Gor nuk perper mindeningambay buk biyaŋ niŋ-tep giy, biynimb yimb kuyip ma mindek gok aŋgek, maŋgiysek diyokyak mon key yinjap kun biyaŋ.

Mankumb Biy Sek, Semb Biyoŋ Sek Key Kindiknimb Ayak

21 ¹⁻²Pen niñnik: Gor mankumb biy sek, semb kamb biyoŋ sek gek, key kindiknimb ayak. Ñiñg solwara mindiñgip ak, ma mindek. Pen Gor dawin suŋ-tep nuk Jerusalem kisenimb ak, yokek awak. Dawin

kil-tep kun ak, biyn gok bi dining, chech teprep ay kond mindpay rek ak mindek.

³ Pen siya kiyŋ mindek namb siŋak, suk yomb bap aŋgiy aŋgak, “Miňiy tikiy, Gor nuk key biyimb gok yip yiŋgoŋ giy mindenŋgamb. Kiyk biyimb nuk mindey, nuk kiy yip nep mindenŋgamb. ⁴ Miň nindnimbi ar ak key mindyingipay, miňiy ak pen key yimb mindenŋgambay. Gor kuyip kond mindek, miker ma diy, yiwrur ma diy, yikop mindenŋgambay. Biyimb bap ma kumniŋgambay. Simb gek, siy ma aŋgniŋgambay aŋgak.”

⁵ Pen Bi kiyŋ siya yomb ar bisgak ak yip aŋgak, “Yand apiyn ak mey, nind mindyiŋgipim rek ma mindenŋgambim; miňiy kisenimb ar ak mindenŋgambim aŋgak.” Kun aŋgiy, yip aŋgak, “Minim aspiyn ak tiknimin. Minim kun ak, minim niŋind yimb, biyimb gok pisnep niŋiy diniŋgiy. ⁶ Yand Bi tap okok mangiysek alwol gaynik ak, mindnep mindpiyn. Yerer gining gos niŋnik ak, mangiysek gi dipiyn. Biyimb an niŋ nen gonimuŋ, yip ker apey, kuyip niŋ kilam jiwiy apek, niimbiy perper mindenŋgambay ak, yikop aŋgen niŋniŋgambay. ⁷ Biyimb Seytan miker yimb ŋek, pen gos kun ak ma niŋiy, yip chingiy nep mindenŋgambay gok; yand Nop kiyk minden, kiy mey ŋapan yand gok mindenŋgambay. ⁸ Pen biyimb Gor nup chingon, chinup miker diningamb aŋgiy pirikpay gok, biyimb yip gosimb niŋsipun aŋgiy, Seytan kind okok ambay gok, biyimb tap timey yimb gipay gok, chip ŋapay gok, koyimb pikpay gok, tap yikop gok kuyip aŋgniŋbay gok, biyimb tom ginjun aŋgiy niŋbay gok mangiysek; am mindenŋgambay mon maŋlaŋ salpa sek yin mindip ak. Biyimb wikan kun ak ambay gok, ‘Tip ak kumbay’ apun.”

Jerusalem Kisenimb

⁹ Enjol onep ar ak, nind diys kiyk dap lum ar biy songiyak gok bap, ap yip aŋgak, “Apey, Siypsiyp Niluk ak, biyn nuk diniŋ gisap ak, nip yomiyn aŋgak.” ¹⁰⁻¹¹ Kun angek, Gor Kawnan ak yip goŋ ayakniŋ, enjol ak yip diy, dand miňmon yirik yiŋ akyoŋ bap amiy, Gor Jerusalem kisenimb ak yokek owakniŋ niŋnik. Dawin kilrep yomb kun ak ŋiňakol aŋgiy, kamb kilmenjik tund tep rek ak mindek. ¹²⁻¹³ Wariy paryomb ak gi kus kus giy, kinjeŋram onep wimiŋgan ak mindek. Kinjeŋram kun gok: ayin ar biym omiŋal nokom; wiſiŋ ar bineŋ omiŋal nokom; gol bindoŋ omiŋal nokom; gol bindoŋ omiŋal nokom. Pen enjol onep wimiŋgan ak, kinjeŋram kun gok keykey kond mindeyak. Kinjeŋrumb kun gok, day ar biyoŋ Jiwda kiňiŋ keykey onep wimiŋgan ak mindpay rek, yimb kuyip gok tikayak. ¹⁴ Pen wariy kun ak nind gayniŋ, kamb paryomb onep wimiŋgan ak parsek ay ay diy, kisen wariy giyak ar kun ak. Kamb par kun gok, bi Siypsiyp Niluk minim dand amemb onep wimiŋgan ak, yimb kuyip gok tikayak.

¹⁵Enjol yip minim aŋgak ak; dawin yomb kisenimb ak sek, wariy kus kus gak ak sek, kinjeŋram gok sek ayniŋning, yir gol diy guyak bap di mindek. ¹⁶Pen nuk yir kun ak diy, dawin nonim ak ayniŋek, niŋnik: biym nimb bineŋ tiwelip tawsin amnak; bindoŋ nimb bindoŋ tiwelip tawsin amnak. Pen kiyongiy key ma mindek, andip andip kun ak nep mindek. ¹⁷Nuk dawin yomb wariy kus kus gak ak, biyimb yir ay ŋin paŋgnibay rek, lum biyaŋ nimb day ar biyoŋ ayniŋek; wan handret powtiy-pow amnak. ¹⁸Wariy kun ak, kamb kilmenjik ak diy gayak. Dawin yomb ak, gol teprep galas rek kind aŋgiy mindek gok nep diy gayak. ¹⁹Kamb paryomb wariy kiňiŋ biyaŋ mindek gok, kamb teprep maniy yomb tawpay keykey onep wimiŋgan ak, gayek mindek. Day biyaŋ kamb kilmenjik ak gayak; namb ar ak kamb muk ‘saphaya’ ak gayak; namb ar koyon ak kamb tund ‘aget’ ak gayak; tingawip ak kamb minjkimemb, ‘Emerel’ ak gayak; ²⁰mamind ak kamb likaň sek, tund sek yiŋgong gak ‘sandoniykis’ ak gayak; kangol ak kamb likaň ‘konliyan’ ak gayak. Pen ar ak kamb walin ‘kriysolayt’ ak gayak; jiy ak kamb minjkimemb ‘beril’ ak gayak; anjip ak kamb walin key yimb ‘topas’ ak gayak; wanjrem ak kamb minjkimemb sek, walin sek yiŋgong gak ‘kriysopres’ ak gayak; aŋgip ak kamb muk key yimb ‘hayasin’ ak gayak; wimiŋgan ak kamb likaň am-yimb ‘ametiis’ ak gayak. ²¹Kinjeŋrumb onep wimiŋgan yikyak gok, kumbap rek onep wimiŋgan ak diy gayak. Dawin yomb kun ak, lor gok gol tep tep diy gayak ak mey, galas rek kind yimb aŋgiy mindek. ²²Pen Gor Biyomb tap maŋgiysek alwol gayak ak sek, Siypsiyp Ņiluk ak sek mindpiyr rek, dawin yomb kun ak, Gor aŋgnijep korip bap ma mindip. ²³Pen Gor apiyminjaj melik yimb mindpiyr rek, pumb takin wong bap ma mindip. ²⁴Biyimb miňmon keykey gok, dawin yomb kun ak, sup melik tep ak niŋyin tangenigambay. Kiyŋ keykey gok, tap teprep kiyk mindenigamb gok, dand miŋgan kun ak amningambay. ²⁵Pen dawin yomb kun ak, kisyim ma winingamb; kinjeŋ gok ma giňiniŋgambay. Minek minek yikiy nep mindenigamb. ²⁶Biyimb miňmon keykey gok, tap teprep dawin kun ak yimb dand aranemb gok, dand miŋgan kun ak amningambay. ²⁷Gor tap asikip gok, miŋgan kun ak amniŋgiy rek ma mindip. Miň tom gipay gok, Gor kuyip niŋek nambin diningiy rek gipay gok, miŋgan kun ak ma amniŋgambay; Siypsiyp Ņiluk biyimb nuk perper mindenigambay aŋgiy yimb kuyip tikayak gok nep aŋgek, miŋgan kun ak amniŋgambay.

Ŋiŋ Ņimbiy Perper Mindenigambay Ak

22 ¹Enjol kun ak, yip ŋin tund teprep ŋimbiy, perper mindenigambay ak yomek niŋnik. Ŋiŋ kun ak, Gor yip, Siypsiyp Ņiluk ak yip siya kiyŋ kiyk apiyminjaj bisgipiyriŋ ŋiŋ nimb kilam jiwiy, ²dawin yomb lor namb ak apiy amnak. Ŋiŋ gol pis pis mon

ñimbiy, perper mindeninqambay gok jakak. Mon bind kun gok, simiy nokom nokom takin keykey anep wimiñgan ak, mañgiy piyip. Pen mon kas kun ak, biynimb miñmon keykey gok kuyip, gek suj aynimuñ rek nep mindip.

³⁻⁴Dawin yomb kun ak, biynimb asiñ gok mindeninqiy rek ma ayip. Gor yip, Siypsiyp Niluk ak yip siya kiñ kiyk apiyimiñay ak, dawin yomb namb siñak ay bisiñg mindriknij, biynimb gok jomluk kuyip apiyimiñay niñying, lotiw giying yimb dand araningambay. Siypsiyp Niluk yimb nup ak, awinbeñ kuyip biyog tikayey mindeninqamb. ⁵Kisyim ma winiñgamb. Pen pumb yip, lam yip biynimb gok kuyip, melik yomimb rek ma yomningamb; Gor Biyomb yimb ak melik kiyk ak mindaknij, kiyk perper kiñjrek mindeninqambay.

Jiysis Mañ Mindip Winiñgamb!

⁶Pen enjol ak yip aŋgak, “Minim aspiyñ kun ak minim yesek mer: niñind yimb. Niñiy diniñgiy. Gor Biyomb, Kawnan nuk bi minim nup aŋgep gok, gos ūek minim aŋgyiñgipay ak nep, yip yokek apiy, biynimb Gor nup direp gipim gok, mañ mindip giniñgamb minim ak aŋgñimbiyñ aŋgak.”

⁷“Nijim! Mañ mindip niningayn. Biynimb an minim aŋgip biy kisen giniñgambay gok, Gor gek miñmiñ giniñgambay aŋgak.”

⁸Yand Jon, tap gak kun gok sek, enjol minim aŋgak kun gok sek niñdiyñg; apyap tomb aŋgin nup siñak koñgim yimiy, nup lotiw giyn aŋgen; ⁹yip aŋgak, “Mer! Yip kun ma ginimin; Gor nup nep aŋgniiñnimin. Yand bi yikop nup woñg giñimbiyñ. Nimb biynimb minim mindip buk biy kisen gipim gok sek, namam Gor nup minim aŋgep gok sek Gor nup direp gipim rek gipiyn aŋgak.”

¹⁰Pen yip aŋgak, “Kisen giniñgamb minim tikpan kayañ ak, ma weyinq chichiy ginimin. Yenen: mañ mindip, minim tikpan rek maŋgiysek giniñgamb. ¹¹Kun ak nen, biynimb timey gipay gok, timey ar ak nep gi mindeninqiy; biynimb tep gipay gok, tep ar ak nep gi mindeninqiy. Biynimb tap siy tap timey giy, asiñ mindpay gok, asiñ nep mindeninqiy; biynimb suj-tep mindpay gok, suj-tep nep mindeninqiy aŋgak.”

¹²⁻¹³Jiysis aŋgip, “Nijim! Yand mey, Bi siñok kiñiñ giy mindiy, mind dand apiy, mindnep mindeninqayn. Junj yand nep; piñ ak yand nep mindpiyn. Mañ mindip niningayn. Ñin kun ak, nimb biynimb yand gok yip yerip yerip gipim rek niñay, pen kunep direp yimb giniñgayn. Yand Bi kiñiñ giy mindiy, mind dand apiy mindnep mindeninqayn. Junj ak yand nep; piñ ak yand nep mindpiyn.

¹⁴“Biynimb chech kiyk ñiñj pikrep yimb giy mindeninqambay gok, miñmiñ giniñgiy. Mon mañgiy ñimbiy perper mindeninqambay ak ñor ñimbiy, am dawin yomb suj-tep miñgan ak sikiy amningambay. ¹⁵Pen

kayn ayndik gok, dawin suŋ-tep kun ak amniŋgiy rek ma ayip. Biynimb kunj gipay gok, biyn siy bi siy gipay gok, tap timey gipay gok, chip ñapay gok, tap yikop okok gor chin aŋgiy aŋgniŋbay gok, tom gun aŋgiy niŋbay gok mis biyaŋ nep mindenŋgambay.

¹⁶ “Yand Jiysis, enjoł yand ak aŋgyoken, am nimbip biynimb miňmon keykey yip chingipim gok, minim aŋgñimb. Yand bi siŋok, Depiyt tik dand amiy tikey, Biyomb mindenŋgamb aŋgyak ak nep. Yand mey, gap ponglin yomb miňmon yowniŋ gakniŋ, aranjakniŋgamb aŋgyak ak mindpiyn.”

¹⁷ Pen biyn siŋok, Bi yand ak, yip pisnep diy dand amniŋgamb aŋgip ak sek, Gor Kawnan ak sek ‘Winimin!’ apiyr.

Biynimb minim kun biy niŋiy diniŋgiy gok kunep, ‘Winimin!’ aŋgniŋgiy.

Nimbip biynimb kuŋjam kinjik gek mindpim gok, maŋgiysek wim! Apiy, ñiŋ ñimbiy perper mindenŋgambay ak, yikop diy ñiŋnimimb.

¹⁸ Nimbip biynimb minim kun biy aŋgey niŋnimimb gok, niŋrep ginimimb. Biynimb minim kun biy niŋiy, minim yesek gunap sesek yiŋgoŋ geniŋgambay; Gor pen gek, miker yomb aŋgip gok kuyip diniŋgamb. ¹⁹ Pen biynimb minim kun guniy, day gunap ma ninjun aŋgiy kirgeniŋgambay, Gor kuyip pen mon maŋgiy ñimbiy perper mindenŋgiy aŋgip ak ma ñiy, dawin suŋ-tep perper mindenŋgambay ak sek mer angek, ma amniŋgambay.

²⁰ Bi minim biy niŋind nep tikip aŋgiy niŋimb ak aŋgip, “Yaw! Maŋ mindip niningayn aŋgip.”

Biyomb Jiysis! Apan kun ak niŋind apan! Kasek winimin!

²¹ Biyomb chin Jiysis nimbip, Gor biynimb nuk gok, mapin diyiŋ nep mindonimuŋ. Tep.